

Kralj Peter o prosveti in šoli.

V Švici in Franciji je videl knez Peter, da je prosveta, omika duha in omika telesa najspešnejše orožje v miru in na vojni. Zato je posvečal kot kralj največjo pažnjo povzdigi šolstva in učiteljstva. Pri vsaki priliki je pokazal, da smatra dobro in vestno učiteljstvo za glavni steber države. Rad se je razgovarjal z učitelji ter pokazal da ima izredno mnogo praktičnega smisla za dobro narodno šolo. V razgovoru s članom Učiteljskog Udruženja v Beogradu je kralj Peter označil šolo »temeljem, na katerem stoji državna zgradba«. Njegovo mnenje je bilo, da šola nima samo naloge, učiti otroke osnovnih nauk, nego da mora šola širiti tudi v široke narodne moralo, značajnost, domoljubje in prosveto, a še posebej telesni razvoj in utrjevanje v telesni odpornosti. »Brez telesnega zdravja ne velja nič niti moralna, niti umstvena omika«, je dejal. »Zato je vezbanje telesa z gimnastiko vrlo koristno za šolo. Telovadba je zelo važen predmet in nad vse priljubljen pri Švedih. Gimnastika rodi pri tem narodu take rezultate, da se jim mora čuditi vsak človek. Vsi Švedi brez razlike spola so zdravi, čili, jedri v licu, polni v obrazih in zato lep narod, da ga je milina gledati. To so uspehi gimnastike po šolah in med narodom. A kaj vidimo pri našem narodu v tem oziru?«

Taki moderni nazori kralja Petra so kajpada močno vplivali na razvoj telovadbe med Srbi in ko se je osnovala Jugoslavija, sta kralj Peter in njegov sin Aleksander takoj pokazala, da imata je Sokolstvo najvažnejše, najljubše. Sokolstvo goji moralo, prosveto in zdravje, disciplino, značaj in narodni ponos ter je zato po želji kraljevi državi res v vsakem pogledu najkoristnejše.

Govorec telovadbe in uspehi telesnega utrjevanja so se pokazali nad vse blagodejni za Srbijo takoj v prvi balkanski vojni in uprav silajno v svetovni vojni leta 1914—1918. Srbianski vojak je bil priznan najboljši na svetu, a njegova telesna odpornost naravnost čudovita. Kralja Petra vojniki niso bili le najbolje disciplinirani, moralni in hrabri, nego so vzdrževali narore, muke in pomanjkanje, skratka: trpljenje, ki bi bilo uničilo do poslednjega moža vsakršno drugo armado. Napoleon bi z armado srbijansko ne bil doživel ruske katastrofe in tudi kralj Peter je izšel iz neklenskih težkoč končno zmagošlaven, ker je pravočasno mislil na svoj narod tako, kakor je mislil Tyrš na češkega in srbijske slovanskega.

Ideje Tyršove so imele v kralju Petru samostojnega zagovornika in gorečega glasnika ter imajo iskrenega prijatelja tudi v našem bodočem kralju — regentu Aleksandru. To svoje prijateljstvo je Aleksander jasno pokazal povsed in tudi v ljubljani!

Zato pa se naše Sokolstvo lahko ponosno zaveđa, da deluje že dolga desetletja ne le v duhu Tyrševem, nego tudi v duhu kralja Petra in regenta Aleksandra, urvega in drugega vladarja Jugoslavije. »Slov. Narod«.

FR. BRINAR:

K poglavju o tovarištvu.

Veličastna je stavba našega Udruženja in vez, ki spaja to stavbo, da je trdna in silna, da imponuje našim prijateljem in neprijateljem, je duh tovarištva, ki vlada v njej. Dokler je v nas pravo tovarištvo, smo nepremagljivi; s trenutkom pa, ko začne pojemati duh tovarištva, bo začelo pokati v naši trdni stavbi. Tovarištvo družji netovarištvo razdružuje. Netovarištvo je rodilo Slomškovo zvezo. Ob prevratu so prišli trezni srbski tovariši ter so nam zaklicali, da naj razderemo podeželske stanovske zveze, na podlagi okrajnih učiteljskih društev pa da naj osnujemo skupno centralno udruženje. Zaveza je slušala glas tovarišev ter je likvidirala. Zakaj ni Slomškova zveza tega storila? Drugi oziri so bili močnejši nego tovariški.

Ni ga stanu, ki bi bil bolj raztresen po deželi nego je učiteljski. Vsled tega je nujno potrebno, da iščemo medsebojnega stika. Brez pogostega, ožjega, medsebojnega in osebnega občevanja ni tovarištva. Ni pa primernejšega skupnega shajališča za nas, nego so učiteljska društvena zborovanja. Naša organizacija ni samo bojna falanga za doseg naših moralnih in materialnih koristi, ne, v njej se mora gojiti tudi duh tovarištva, drugače ta falanga odreče. Učiteljsko društvo bodi vzgajališče tovarištva! Dru-

štva, v katerih se ne goji tovarištva, zapadejo mrtvilo.

Naše Udruženje je sezidano na učiteljskih društvih. Kdor ni član svojega pristojnega društva, ne more biti član Udruženja. To stališče je edino pravilno. S tega stališča moramo tudi motriti izločitve meščanskošolskega učiteljstva iz okrajnih učiteljskih društev. Zapustili ste nas ter ste se strnili v lastno društvo, v katerem se pa zaradi krajevne raztresenosti morete shajati le po odsekih. Vse bi vam lahko in rade volje priznali: lastni predel v glasilu, poseben odsek v Ljubljani in v Beogradu, samo v društvih naj bi bili ostali. Umevno je vaše ogorčenje radi krutih zapostavljanj ki so se vam pripetila. Če so na višjem in najvišjem mestu ponovno na meščansko šolo kratkoma pozabili, je res malo preveč. Naravno je, da ste se zganili, a žal, pri tem ste pa kaznovali naša okrajna društva, ki so na vašem zapostavljenju čisto nedolžna. Iz naših vrst ste se izkristalizirali, cvet učiteljstva ste poklicani ste, da bi nas vodili. A vi nas zapuščate? S tem zadaste hudo rano naši organizaciji.

Toda govoriti mi je o tovarištvu. Pojdimo vase! Mogoče pa pogrešate v društvih tiste spajajoče tovariške vezi, o kateri govorim. Po društvenih poročilih, v katerih se naj zrcali barometer tovarištva, sodeč, moram konstatirati, da se je v nekaterih društvih začelo novo živahno gibanje. Temu nasproti se mi pa zdi, da je pa v nekaterih društvih, posebno v onih z množičnim članstvom, začelo pojemati nekdanje nepriljeno tovariško razmerje. Neprijeten duh oficijelnosti se vtihoaplja v naše vrste. Zbiramo se kakor bi prihajali h kakemu koncertu ali v gledališče, ne pa na tovariški sestanek. Kje je tisto veselo pozdravljanje in stiskanje rok? Tih povpraševanje na uho, čigava je ona, kdo je oni, mesto da bi se drug drugemu približal in se z njim seznanil. Kdo še danes odjavi svoj izstop iz društva v slučaju preselitve? Blagajnik mora stikati za njim zaradi zastale plačilne obveznosti. Kje so časi, ko smo odhajajočim tovarišem prirejali pristrčne poslovilnice? O pripadnikih našega stana, ki stoje izven organizacije, ne besede. Sami si dajejo s tem primerno kvalifikacijo. Pa članstvo! Ali se ti res ne zdi vredno da bi se na prijazno vabilo k zborovanju ne opravičil, če se ga ne moreš vdeležiti? In naši sestanki o oficijelnem delu zborovanja, kje so? Ali se nimamo ničesar pomeniti? Kako lepi so bili nekda taki sestanki! Koliko okrepčila, koliko prijetnih utisov sme nekda gosili s tovariških sestankov na svoje samotne domove! Marsikaj mi je še na sru, pa bodi dovolj! Govoril sem o tovarištvu. Stara pesem, ki pa je tako lepa, da naj ne bo nikoli izpeta.

V organizaciji je moč, a le tedaj, ako ista sloni na tovarištvu.

A. FAKIN:

Še o kvalifikaciji, nameščenju in izvenšolskem delovanju.*

V svojem članku »K besedi o nastavitvah« v 23. številki »Učit. Tov.« sem zavzel stališče, da naj bi se pri v službi vestnem in točnem ter moralno živečem učiteljstvu upoštevala pri nastavitvah v prvi vrsti službena starost; a pri ostalem učiteljstvu na kvalifikacija in potem šele drugo. — Iz tega je razvidno, da ne omlajvajem kvalifikacije, sem celo še njen odtolčen pristaš, a ne individualne in krajevene, marveč splošno enotne. Sedanja službena ocena, ki obsega že šest točk: 1. zmožnost, 2. metoda, 3. marljivost, točnost in vestnost, 4. uporabnost, 5. vedenje, 6. opornja in ki naj bi po mnenju nekaterih dobila še par novih točk, je dlakocopska in se bliža navadnemu šolskemu spričevalu. — Učiteljske mora skrbeti, da se strokovna in splošna ter metodična naobrazba v učitelju združji in mu preide v dušo. Ako je sedaj tak učitelj marljiv, vesten in točen v svoji službi, ni brez zmožnosti in metode in tudi se na brže njegova uporabnost s službenimi leti gotovo stopnjuje. Učitelj ne bodi metodično vkljenen temveč svoboden v okviru splošnih metodičnih načel. Zato naj bi obsegala službena kvalifikacija učitelja le marljivost, vestnost in točnost občevanje in vspehi; a to naj se ne ocenjuje s petimi, marveč le s tremi redovi.

Dobi se nadzornik, ki ne pozna slabšega kvalifikacijskega reda od »izvrstno«, a drugi pa ne boljšega od »hvalevredno« itd. Tako je lahko dober učitelj v enem

* Z današnjim člankom smatramo polemično med tov. Fakinom in tov. Potočnikom za končano. Opom. ured.

kraju slabše kvalificiran od slabjšega v drugem okraju. Tudi je brezdvomno, da bi učitelj, ki službuje na z učili dobro preskrbljeni šoli lahko boljše, gotovješe in vspešnejše nastopal, nego učitelj na šoli brez vsakih učil. Isto se dogaja z učiteljem v dovolj veliki, zračni in svetli sobi itd. Na ta način sta lahko še celo v lastnem okraju dva enako zmožna učitelja različno kvalificirana. Tudi učni material na deželi, mestu in trgu se razlikuje. Iz tega je nač jasno, da pri nameščenjih ne sme službena kvalifikacija igrati absolutno prvo ulogo in je v takih slučajih (pri takem učiteljstvu) vsekako boljše v prvi vrsti upoštevati službeno starost.

Teorizirati o kvalifikaciji je jako lepo in priznati moram, da se mi izvajanja tovariša Potočnika v njegovem članku v štev. 29. »Učit. Tov.« prav dopadejo; a žalibog v praksi ni vse tako.

V svojem članku nisem smotrenega izvenšolskega delovanja samo nagradil — kot prvi tovariš Potočnik v 29. številki »Učit. Tov.« — s frazo »hvalevredno«, temveč sem je učiteljstvu tudi »toplo priporočal«. Trdim, ja učitelj, ki se ne zaveda, da je učitelj naroda — ni pravi učitelj. Vendar pravi učitelj ne bo iskal za izvenšolsko delovanje priznanja in nagrade v kvalifikaciji — in delo onega učitelja, ki dela izven šole je zaradi kvalifikacije, je zelo dvomljivega uspeha. Poznam tovariša, ki se dasti voliti v vsa mogoča društva in korporacije, zgubi v neplodni seami teh društev velikanskega dragocenega časa, ki bi se sicer dal v posueh šoli plodonosno izkoristiti. Zato naj ne povabimo učiteljstva na izvenšolsko delovanje s kvalifikacijo, ker s tem bomo šoli več škodovali nego koristili. Tudi ne vem, kako bi klerikalni nadzornik klasificiral izvenšolsko delo učitelja pri Sokolih — pri Orlih in - narobe.

Po mojem mnenju bodi učitelj na svojem mestu v prvi vrsti v šoli; pridobi otroke — ima kmalu tudi njihove starše. Zato se mora vsak učitelj vsak dan za vsako uro na pouk dobro in temeljito pripraviti, zasledovati znanstvene revije in najnovejše knjige, popravljati pismene vaje in naloge itd. — Prosti čas, ki ostane učitelju po vsem tem delu na razpolago, mora — ako hoče biti učitelj naroda — posvetiti širši narodni prosveti; a to le zaradi naroda samega, a ne zaradi kvalifikacije.*

* Ker so vprašanja kvalifikacije, nameščenja in delovanja izven šole važna, bi bilo dobro, da bi ta vprašanja okrajna društva obravnavala in svoje sklepe predložila poverilstvu UJU.

BOŽO RAČIČ:

Razstava otroških ročnih del.

V Zagrebu priredijo od 10. marca do 10. aprila 1922, pod pokroviteljstvom prosvetnega ministra g. Svetozara Pribičevića razstavo otroških ročnih del. To vest prinašajo listi. Potrebno se nam zdi opozoriti že zdaj vse tovariše in tovarišice na važnost te razstave in važnost udeležbe od strani naše dece s svojimi ročnimi izdelki.

Za otroške ročne izdelke se zanimajo n. pr. v Angliji najvišji znanstveni krogi. Lani so priredili v Londonu razstavo ročnih izdelkov, za katero sem namenil 109 predmetov.

Na otroške izdelke polagajo vso važnost in skušajo zainteresovati za nje v prvi vrsti starše in vzgojitelje.

Na videz popolnoma preprosti izdelki imajo svoj dalekosežni pomen. V njih se skriva večkrat samonikeli umetniški talent, ki pa ne dobi vsled nezadostne izobrazbe in vsled spon tesnega vaškega obzoria potrebne razmaha. Navadno kažejo potem taki ljudje precejšnjo ročnost v izdelovanju in popravljanju raznega domačega orodja ali pa se povzpnejo kvečjemu do primitivnega diletanta. Na deželi imamo večkrat priliko opazovati take samonikle talente, ki prekašajo s svojimi risbami in drugimi izdelki svoje součence. Le škoda, da nimajo navadno ti reveži sredstev, da bi se izobrazili in tako potonejo v vsakdanosti. Avstrijska vlada ni imela smisla, da bi bila podpirala take ljudi. Danes pa nam jamči že sama oseba prosvetnega ministra, da se bodo dobila sredstva za nadaljno izobrazbo umetnikov-samonikov. Prepričani smo, da se boče na ta način razvil marsikak naiven pastirček-rezbar v resnega umetnika.

Iz otroških izdelkov gleda individualnost učenčeva in obenem narodni karakter. Zato je treba skrbno paziti, da ne vplivamo na delavca, kajti sicer preti nevarnost, da se pokvari bistvo. Strokovnjaško oko pa tudi takoj opazi tujo po-

moč in s tem pade vrednost predmeta in razstavljalca. Učitelj naj daje kvečjemu pobudo za ustvarjanje in oskrbi mogoče material, ki ga na naj da učenca na izbiro.

Marsikdo bo v zadregi zaradi izdelkov, ker ne ve kaj naj bi nabiral. Poznate li kaka otroška dela, ki ste jih videli že dostikrat, pa ste šli popolnoma ravnodušni mimo njih. Mala Micika je vzela doma ob materini nenavzočnosti iglo s koncem, nekaj kroj in velike škarje. S tem »alatom« sede na lišni prag, ali pa se stisne v kotiček pri vrtni ograji ter začne svoj posel. Sosedova Katica jo glazi in že je pri njej. Začne se razgovor, začne krojiti in šivati. Kmalu je narejen predpasnik, kmalu so gotovi rokavci. Sedaj je treba še punčke ali lutke. Tudi tu je v kratkem času izgotovljena in nosijo jo na krst, pestujejo, milujejo in rajajo ž njo... Konec vsemu naredi materin klic. Drugič najdemo na dežju na cesti cel kup kuharic. Ena mesi »testo«, druga je že gotova s kolačem, tretja pa jemlje ravno iz peči. Za Božič je mnogo posla okoli hišnega krita, kjer se postavljajo jaslice. Iz raznih pestril odrezkov izdelujejo naše male bujno evetie in hite postavljati v kotu pri peči svoj Božič. Narejen otroški duh je poln umetniške sile — ustvarja kar naprej dan za dnem. Dečkom je pa dočji pipec verni tovariš na naši, kjer mu kratki čas in ga včasih tako zamoti, da gre živinče v škodo. Prvo, za kar rabi pastirju pipec je za rezanje šib in palic, s kojimi naganjajo živino. Spontani, ko je šibje moževno, je doba za pisane palice. Takrat najdeš pri vsakem gramu odrezke in obrezke ter razpokane cevke — neuspehe piščalke. Po gozdu pa vidno obeljene mlade kostanje. Iz ljubja so si naredili pastirji kozole, kamor so nabrali rdečih jagod.

Poletje zvabi deco k vodi. Celje delavnice nastajajo ob studencih in potočkih. Mlini se vrste z različnimi kolemi in »kovači« nabijajo po starih kosah ali steklovin. Gradijo se splavi in ladje, ki odnašajo razne tovore v obljubljeno Ameriko. Na lapornatih in glinastih bregovih nastajajo atelieji, kjer se neumorno dela. Lonci, kozice in druga posoda se suši na žgočem solncu. Delajo se razne človeške in živalske figure ter gradijo hiše, cerkve in gradovi.

Ob času trgatve poskušajo delati stiskalnice in tolkače. Pridelki se spravljajo, kleti in shrambe se polnijo. Iz korenja in pese delajo živino, ki jo zapirajo v mlece. Kako? Debeli konec korenja nareji obrnjen in podprt z dvema klinčkoma da — pitano prase, ki ne more zaradi debelosti več hoditi. Le še sedi, oprto na prednji nogi. Na enak način delajo tudi estalo domačo živino. Zimski čas prinese v hišo domačo obrt. Stari popravljajo razno orodje in delajo nove stvari: Pletajo koše, košare, sejače, tobolce (oslovničke), kosišča itd. Mali posnemajo ali pa imo bujna fantazijska pomore do novih del. Mali umetniki skrivajo pod zapečkom matine, dele vozov preslice, vretena, kolovrate, načke itd. Vse to se dela krado-ma, ker jih vedno preganja — metla. Navadno se znajdejo vsi taki »umotvorci« na smetišču, ali pa postanejo žrtev vse miščujočega plamena. Škoda! Vendar pa so tudi podjetni »možje« vmes, ki skrbje tudi za vnovčenje svojih izdelkov. Za komad kruha ali pest orehov dobi odjemalec marsikaj. Posebno vredne stvari pa gre-do celo za denar.

Sedanji akademični slikar Klemenčič m. gotovo ne zameri, če povem tu nekaj iz njegovih mladih dni. Ljudsko šolo je obiskoval v Boštanju ob Savi in je kazal velik talent v risanju — posebno spreten na je bil v rezbarstvu. Narisal nam je nebroj svetnikov, angelov in Kristov. Delal je lične tabernaklje in monštrance. Še danes lahko najdemo v nekaterih hišah razpela, ki jih je napravil Grofov Francelj kot učenec nonavljalne šole. Vsi smo ga občudovali — oboževali. Imel je k sreči priliko, da se je izobrazil in postal naš slikar. Enako je bilo s pokojnim Šteficem, ki je na izrezjal čuda Marijinih solic. Še enega smo imeli tam doli, ki je stal pod Šteficem vplivom: Tomažinov Jože. Postal je skromen podobar in se preselil že pred več leti v Ameriko. Tovariš Jurko na Razboru nam je nekoč kazal lepe stvarice pastirja-samonika. Preskrbel mu je moistra in čez nekaj let mu je poslal kot hvaležen spomin več lepih del.

Vidimo torej, da nam nudi že šolska deca marsikaj zanimivega in da se pokazuje že v ljudski šoli ne redko lepi talenti. Že iz tega stališča je treba vse pozornosti risarskemu pouku, kamor uvedemo tudi modeliranje.

Opazovanje otroških izdelkov nam odkrije marsikaj. Prvo je otroški nagon ustvarjanja, drugo pa individualnost učenčeva, ki je včasih, različna od njegove vnemnosti ali obnašanja, včasih pa se krije v obliki s temperamentom otroka.

Navadno so bili na šolah, kjer sem služboval, dečki boljši risarji od deklic. Tu v Adlešičih je pa narobe. Dečki so nerodni in neotesani kot stari Graničarji, dečim je pri deklicah zelo razvit čut za lepoto. Tu se že začne vsa poezija jugoslovenske mehke ženske duše. Pri nekaterih deklicah je razvit čut za simetrijo, namonijo barv, druge zopet krasno razdelje in izpolnijo postor, zopet nekatere imajo izborni talent za komponiranje organzmentov. Vsaka riba pa ima nekaj svojega — kopiranja ne pozna. To je znak precejšnje produktivne umetniške sile. Iz vsake ribe da diha individualnost otrokova. Zadnjič je ogledoval te risbe profesor Janko Lavrin, naš rojak, ki je nastavljen kot redni profesor na vseučilišču v Nottinghamu na Angleškem. Ta gospod je naravnost frapantno pogodil značaj risarjev.

Takole po šolskih predalih, po učiteljskih miznicah, najdemo vedno razna konfiscirana »Corpora delicta«. Poglejte jih in videli bode, da so to razni otroški izdelki! Tem bo treba dodati še nekaj novih in »pokoraživi« deca, da bodo še kaj naredila. Potem bomo lahko razpolagali s tisočimi najrazličnejših del za slovenski del naše domovine.

Prej ali slej na mislimo tudi na šolske muzeje, kjer bomo hranili taka dela. Prebrisan sem, da bo to zanimalo starše, še bolj na otroke ko bodo odrasli in božo kazali svoja dela svoji deci: »Glejte, tako smo delali mi, ko smo hodili v šolo.« Vedno večje je naše delo in to v šoli, naši dobri prijatelji nas na pismo z lenuhi!

Pokažimo tudi na razstavi v Zagrebu, da je to grda obdolžitev!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

I. Skupščina UJU poverjenstvo Ljubljana dne 3. in 4. septembra t. l. v Rogaski Slatini.

Delegati.

XVIII. CERKNIŠKO - LOŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO:

55. Punčuh Leopold — Gor. Logatec. 56. Rentičar Irma — Cerknica. — Namestnik: 47. Štravs Karol — Dol. Logatec. 48. Modic Marica — Cerknica.

XIX. UČIT. DRUŠTVO ZA MEZIŠKO DOLINO: 57. Doberšek Drago — Prevalje. — Namestnik: 49. Feinig Ivo — Mežica.

XX. NOVOMEŠKO UČIT. DRUŠTVO:

58. Matko Davorin — Novo mesto. 59. Ekel Gizela — Novo mesto. 60. Jeraj Valenja — Žužemberk. — Namestnik: 50. Clascic Marija — Novo mesto. 51. Franke Marija — Dobnič. 52. Ropas Ervina — Žužemberk.

XXI. UČIT. DRUŠTVO ZA PREKMURJE:

61. Požegar Avg. — Gederovci. 62. Sadar Mirko — Sp. Lendava. 63. Franjek Marija — D. Bistrica. — Namestnik: 53. Cepuder Leo — Mlinci. 54. Klaus Marija — Turnišče.

XXII. RADOVLJSKO UČIT. DRUŠTVO:

64. Baebler Leopold — Bled. 65. Schiffrer Esidij — Jesenice. — Namestnik: 55. Drol Katarina — Zasp. — 56. Korošec Milica — N.

XXIII. SLOVENJGRAŠKO UČIT. DRUŠTVO:

66. Purkhart Josip — Št. lj pri Mislinji. — Namest.: 57. Gram - Stanonik Frančiška — Sv. Florijan v Dolici.

XXIV. MARENBERŠKO UČIT. DRUŠTVO:

67. Womer Ivan — Muta. 68. Golob Josip — Vuzenica. — Namest.: 58. Robič Ivan — Vuhred. 59. Pirc Maks — Marenberg.

XXV. UČIT. DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BIŽNJO OKOLICO:

69. Hren Anton — Studenci. 70. Kožuh Lojzka — Maribor. 71. Tomažič Janko — Maribor. Namest.: 60. Tušak Rado — Krčevina. 61. Tomažič Marija — Maribor.

Vsa ona društva, ki še niso prijavila delegatov, nuno prošimo, da store to čimprej! Samostojne predloge in nasvete je treba prigrasiti pri poverjenstvu vsaj tri dni pred skupščino, sicer ne pridejo v razpravo.

Poverjenstvo Ljubljana.

Društvo ...

+ Slovenjgraško učiteljsko društvo bo zborovalo dne 18. avgusta 1921 ob 9. uri dopoldan v Slovenjgradu s sledečim dnevnim redom:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Ev. dopis.
3. Risanje v ljudski šoli. — Predava gospod profesor Gvajc iz Maribora.
4. Slučajnost.

K obilni udeležbi vabi odbor.

+ Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj je zborovalo dne 4. avgusta t. l. v Mariboru ob 10. uri v mali dvorani Narodnega doma pri poverjenstvu. Počastil je naše zborovanje z vsoučiliški profesor dr. Karel Ozvald, ki je na

pozdrav tov. predsednika Albina Spreitza odzdravil z uvaževalnimi besedami o tesni združljivosti vseh vzgojnih faktorjev od ljudskošolskega učitelja do vseučiliškega profesorja. Nato častita tov. predsednik v imenu društva na poroki tov. blagajničarke Minke Punčuh z g. urednikom Reharjem, želeč novoporočenemu paru nebroj let neskajlene sreče.

Tov. Knaflič stavi pred prehodom na dnevni red najni predlog, da se takoj izvoli deputacija za sprejem g. kraljevega namestnika Iv. Hribarja, ki počasti dne 5. avgusta Maribor. V deputacijo učiteljskega za mariborski šolski okraj so enoglasno izvoljeni tovariši Knaflič Radoslav, Pučelik Friderik in tov. Marija Godec. Nadalje govaja predsednik z ostrimi besedami tistega »pomilovanja vrednega« tovariša ali tovarišico, ki predaja izvajanja društvenikov k raznim vprašanjem v neokusni obliki takoj izvestnim čaknikom. — 1. točko dnevnega reda tvorijo stalne zadeve. Sporoča se odgovor predsednika nakupovalne zadruge državnih namestencev glede modalitet pristopa naših članov k tej zadruzi. K drugi točki dnevnega reda govori tov. Iv. Robnik o rokotvornem pouku. Predavanje je tov. Robnik mojstrsko zasnoval. Dokazoval je upravičenost rokotvornega pouka v ljudski šoli, prikazal vzajemno delovanje duše s telesom, orisal smoter rokotvornega pouka in podal je tudi delovne stopnje za ta pouk. Razkazoval je tudi nekaj krasnih izdelkov učencev. Predsednik se predavatelju iskreno zahvali, želeč, da isti objavi krasni referat v »Popotniku«. — Z odobravanjem sprejeto. — Preide se k predlogom. Predsednik prosi zborovalce, da precizirajo stališče, ki naj ga zavzema naša delegacija pri pokrajinski skupščini v Rogaski Slatini glede sprejema društva meščanskošolskega učiteljskega v UJU. Debatna o tem je bila obširna. V njo so posegli tov. Knaflič, Mar. Godec in Lasbacher.

Sklepečno se sklene, da se puste delegaciji proste roke. Nadalje se ostro graja hujškanje izvestnih listov proti našemu stanu. K tej zadevi so govorili tov. Škerjanc, Knaflič, Zemljčič in Robnik. Končno se naroča predsedniku, da tozadejno potrebno ukrene. Tov. Šijanec stavi nekaj umestnih predlogov, ki se po sprejetju odposljejo poverjen. UJU. — Tov. Zemljčič govori še o vročinskih počitnicah.

Sklepečno želi predsednik vsem tovarišem in tovarišicam vesel odidih v počitnicah in zaključilo lepo uspelo zborovanje.

J. R., tajnik.

+ Društvo upokojenega učiteljstva v Sloveniji vabi nove člane — bodisi podpornice ali pravne — pod svoje okrilje.

Društvo ima nad 130 članov, šteje pa med člani zelo malo podpornih in ravno teh najmo potrebuje za svoj obstoj. Hvalevredno je, da se spominjajo našega društva celo nekateri učitelji iz Prekmurja. Tov. A. Pavčič nam je n. poslal 52 K podpore, drugi tovariši po 20 K. Med svojimi dobrotniki nahajamo tudi neko hranilnico, ki se našega društva spomni večkrat z zneski po 20 K. Tovariši in tovarišice, pristopajte k društvu! Pomislite vendar, da izplača društvo za vsak smrtni slučaj preostalim podporo v znesku od 400 do 500 K! Društvom pošljemo pravila in položnice — ravnatoku posameznikom, da vplačajo svoje zneske pri bližnji pošti. Vse pošiljave je nasloviti na naslov: Društvo upok. učiteljstva v Ljubljani, kongresni trg 15. — M. B.

Iz Jugoslavije.

Iz XVIII. seje višjega šolskega sveta.

V četrtek in petek dne 11. in 12. avgusta t. l. se je vršila seja višjega šolskega sveta. Predsednik gosp. dr. Stan. Beuk je otvoril sejo ob 8. uri ter ugotovil sklepčnost. Za ogovornika zapisnika je imenoval podpredsednika višjega šolskega sveta gosp. ravnatelja Jakoba Dimnika in sanitetnega referenta gosp. dr. Maierja. Zapisnik zadnje seje se je »dobril«. Nato je predstavil gosp. predsednik novega višjega šolskega nadzornika za srednje šole gosp. Jos. Westra in gosp. prof. Mravljaka, ki je kot namestnik zastopnika srednješolskega učiteljstva prisostvoval seji. Došel je samostojen predlog gosp. Plavšaka, ki predlaga, da se reasumira sklen višjega šolskega sveta glede učne obveznosti šolskih voditeljev. Gosp. predsednik je pripomnil, da bo o tem predlogu poročal višji šolski nadzornik gosp. Gangl. Pred prehodom na dnevni red je poročal višji šolski nadzornik gosp. dr. Poljanec o tekočih zadevah in uredbah, ki so se izvršile predsedstvenim potom od zadnje seje. Glede učnega jezika pri telovadbi na nemških šolah se je ukrenilo, da ostane pri telovadbi tudi odslej nemški učni jezik, a povelja naj bodo slovenska. Dalje je poročal, da se vršita sedaj 2 telovadska tečaja v Ljubljani za učitelje, v Mariboru za učitelice. Dalje je pripomnil, da se vrše po raznih večjih, posebno industrijskih krajih priprave za snovanje meščanskih šol. Nato je prešel na dnevni red. Na srednjih šolah je v veljavi naredba, da dobivajo starši naloge, ki jih nišejo njih otroci za slab red, v pogled in podpis. Poročevalec je predlagal, da

se ukine ta naredba, ker daje učencem priliko da ponarejajo podpise. Po daljši debati je večina odklonila ta predlog. Potem so se izvršila imenovanja strokovnega učiteljskega na meščanskih šolah; za stalnega strokovnega učitelja za I. skupino na I. deški meščanski šoli v Ljubljani je bil imenovan Albin Zavrl, za II. skupino na II. meščanski šoli v Ljubljani Ivan Kunc, za III. skupino na isti šoli Pavel Medič, na I. deški meščanski šoli v Ljubljani za I. skupino Ivanka Kalinova, za II. skupino Marija Miklavc-Janša, na II. dekl. mešč. šoli v Ljubljani za II. skupino Angela Krakarjeva, za III. skupino Marija Novakova, 3 službe na meščanski šoli v Ljutomeru, za katere ni bilo nobenega prosilca, se vnovič razpiše. Dalje se je sklenilo, da se otvori s prihodnjim šolskim letom 1921/1922. na II. dekl. meščanski šoli v Ljubljani IV. nastavni razred. Na podlagi poročila istega poročevalca so se sestavila sledeča tropredloga: za ravnateljsko mesto na državnem ženskem učiteljskem v Mariboru in za oddajo stalne službe za zgodovino na državnih realnih gimnazijih v Ptuju.

Poročila višjega šolskega nadzornika gosp. Jos. Westra. Najprej je poročal o uspehu letošnjih zrelostnih izpitov na ljubljanskem državnem moškem in ženskem učiteljskem. Uspehi so ugodni na ženskem, manj ugodni na moškem oddelku. Potem so se sestavili sledeči tropredlogi: za oddajo ravnateljskih mest na državnih realnih gimnazijih v Ljubljani, državnih realnih gimnazijih v Novem mestu in državnem ženskem učiteljskem v Ljubljani, za oddajo stalnega učnega mesta za slovensčino in nemščino na državnem ženskem učiteljskem v Ljubljani in za zgodovino in zemljepis na istem zavodu. Mesto stalnega učitelja za klasično filologijo kot glavni in slovensčino kot stranski predmet na državnih gimnazijih v Kranju se vnovič razpiše. Dva učenca in ena učenka na državnih realnih gimnazijih v Ljubljani in en učenec na državnih gimnazijih v Kranju se krajevano izključijo.

Poročila višjega šolskega nadzornika gosp. Fr. Gabrščka. Najprej je poročal o tekočih zadevah. Gosp. poročevalec je tožil, da se prošnje za holezenske dopuste, posebno prošnje učitelje, še vedno množe. Potem je poročal o nadzorstvu nekaterih šol. O nadzorstvenem poročilu osnovne šole na Bregu pri Ptujju se je vnela daljša debata. Ob koncu razprave je izšel iz plenuma predlog, da se Albin Wankmüller, nadučitelj na Bregu pri Ptujju upokoji. Dokler ministrstvo prosvete ne odobri tega sklepa, se podeli Wankmüllerju dopust. Dalje je sledilo poročilo o nadzorstvanju osnovne šole pri Sv. Miklavžu pri Ormožu, kjer učiteljstvo izvršeno deluje. Gosp. nadzornik je nasvetoval, da se izreče učiteljstvu priznanje. Enako ugodno se glasi poročilo o nadzorstvanju osnovne šole pri Sv. Marjeti pri Rimskih toplicah — učiteljstvu se izreče priznanje. Nadzoroval je tudi deško in dekl. osnovno šolo v Ptujju; voditelja in voditeljici se izreče priznanje. Tudi v Gotovljah in Laškem so dobri učni uspehi. Nato so se sestavili tropredlogi o imenovanju okrajnih šolskih nadzornikov na bivšem Štajerskem za vse šolske okraje in za meščanske šole v Sloveniji, in sicer za šolske okraje: Brežice-Kozje-Sevnica, Celje-Vranksko, Laško-Gornji Grad s sedežem v Celju, Konjice-Smarje-Pogatec, Ljutomer - Gornja Radgona, Maribor mesto-Slov. Bistrica-Sv. Lenart, Maribor okolica, Ptuj-Ormož, Slov. Gradec-Šoštanj-Marnberg, Prevalje, Prekmurje za šolski okraj Murška Soba in za šolski okraj Dol. Lendava. Za vse meščanske šole v Sloveniji se imenuje en sam nadzornik; tudi za to mesto se je sestavil tropredlog. Stalna oddaja učiteljskih mest na bivšem Štajerskem se je postavila z dnevnega reda. Prošnji krainega šolskega sveta in nekaterih prebivalcev v Ločah pri Poljčanah, da bi se razveljavilo imenovanje Ljvarda Praprotnika za nadučitelja, sta se zavrnili; nadučitelj Ferdo Bobič in njegova soproga se ob oddaji učiteljskih mest premetista v Maribor. Učiteljica Jma Kotnik-Duh v Remšniku se je premetstila v Št. Andraž nad Polzelo. Dovolila se je začasna namestitev učiteljicam Zorki Trsteniakovi, Mariji Čutkovi in Mariji Kvačeni na isti šoli z očetom ozir. materjo Ivani Glinškovi, učiteljici pri Sv. Križu pri Rogatcu se je dovolila premetstitev v Rogaske Slatine, ako prosi zanjo. Polletne oprostitve šolskega obiska se ukinejo. Izvolil se je odsek štirih članov, ki naj proučuje vorašanje o preskrbi šol s cenejšimi učili in samoučili in na prihodnji seji o tem poroča in stavi primerne predloge. O točki »možitev učite-

lic« se je vnela živahna debata. Čule so se hude pritožbe in ostre obsodbe, da nekatere učiteljice s svojimi možnostmi ne delajo časti učiteljskemu stanu in spodbujajo njegov ugled. Višji šolski svet sicer ne more in ne sme zabranjevati možnostve učiteljic, sklenil pa je, da se odslej pri oddaji služb ne bo oziral na omožene učiteljice, da bi dobile službo v kraju, kjer službuje njen mož. Učiteljskim organizacijam se priporoča, naj delajo na to, da ne bodo posamezne učiteljice z lahkomišelnimi možnostmi škodovale ugledu učiteljskega stanu.

Poročila višjega šolskega nadzornika gosp. Engl. Gangla. Najprej je poročal o tekočih zadevah. Pridelitev nekaterih učnih oseb na druge šole se je odobrila. Učitelja Ivan Stalzer in Ivan Podubsky sta se iz službenih ozirov premetstila iz Kočevja prvi v I. oški potok, drugi v So-dražico. Zato sta bili dve učiteljski mesti v Kočevju prazni, kjer ostaneta v šolskem letu 1921/22 Alojzij Peterlin in Angela Peterlin. Pozneje si morata preskrbeti učni mesti drugod. Učitelj Rajko Mežan se je iz službenih ozirov premetstil v Verdreng. Te premetstive so se odobrile. Nato je obširno in jako zanimivo poročal o šolskih razmerah v Prekmurju. Ob koncu temeljitega svojega poročila je priporočil v sprejem te-le predloge:

1. učiteljstvu v Prekmurju naj se izposlujejo dražinske doklade, kakor so jih že imeli;

2. predsedstvo višjega šolskega sveta naj se pooblasti, da izvede potrebne osebne premembe in premetstive!

3. razširijo naj se nekatere šole v večrazrednice;

4. razredničarja naj se mesto učiteljice za ženska ročna dela v Dol. Lendavi.

Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti z dodatnim predlogom, da naj se poročilo izroči pristojni oblasti v podkrepitev in izvršitev prvega predloga. V nadaljnjem svojem poročilu je nasvetoval gosp. poročevalec, da naj se za ciganski rod v Černelovcih ki ima tam stalno naselbino, za 33 cigancikov, ki so za šolo godni, ustanovi enorazrednica. V to svrhu naj se kupi malo posestvo, ki je tam v bližini napreda; šola naj se ustanovi s prihodnjim šolskim letom. Tudi učitelja za to šolo je gosp. nadzornik že pridobil. Predlog je bil soglasno sprejet. Prošnji nekaterih staršev srbske narodnosti, da bi se za njih otroke ustanovili z novim šolskim letom paralelni razredi na eni ljubljanskih šol, se ne ugodijo, sklene pa se, da otrokom srbske narodnosti neznanje slovensčine ni ovira za prestop v višji razred. Nato je sledilo poročilo o Plavšakovem samostojnem predlogu. Višji šolski svet je bil na eni svojih sej sklenil, da se oni šolski voditelji, ki imajo na šoli osem razredov, oproste poučevanja. Gosp. poročevalec predlaga, da se ta sklep spremeni v toliko, da bodo v bodoče oproščeni pouka le tisti voditelji, ki jih nasvetuje okrajni šolski svet; vnoštevati je pri tem tudi obrtne in trgovske nadaljevalne šole, ki se pod vodstvom istega šolskega voditelja. Potem pride na vrsto oddaja stalnih učnih mest v Ljubljani. Imenujejo se, na I. mestno deško osnovno šolo: Ferdo Juvanc, Fran Grum, Pavel Plesničar, Ivan Malnarič Ivan Kocijančič in Alojzij Marek. Mesto stalnega suplenta, ki ga je imel Kocijančič, se takoj razpiše; na II. mestno deško osnovno šolo: Andrej Skuli, Mirko Fegic, Rudolf Horvat, Edvard Vohinc, Miroslav Pretnar, Fran Jordan, Milan Vovk in Janko Čepon; na III. mestno deško osnovno šolo: Vinko Gregorič, Anton Šeme in Albin Smole; na IV. mestno deško osnovno šolo: Fran Makar, Fran Pavlica; na šišensko deško osnovno šolo: Valentin Mikuž, Ciril Petrovec, Stanko Legat, Ivan Tavčar in Josip Jekel. Za nadučiteljico na I. mestni dekl. osnovni šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani je bila imenovana Hermina Mevčarjeva; učiteljske službe na so dobile: Ivana Pillerjeva, Matilda Blagane-Goriškova, Ema Pečetova, Mira Puceva; na I. mestni dekl. osnovni šoli Ljudmila Erjavčeva, Olga Mazijeva in Marija Marokova; na šišenski dekl. osnovni šoli: Marija Pezdrijeva, Helena Franketova, Marija Železnik-Jeranova, Amalija Keclieva Avgusta Dostal-Lundrova, Učiteljske službe so dalje dobili: Josipina Cigoj Sterlekarjeva v Borovnici, Zofija Plesničarjeva na Črnučah, Andrej Tomažič in Franja Mandeljeva pri D. M. v Polju; — 2 službi za moške prosilce naj se vnovič razpiše; — za Moste pri Ljubljani so imenovani: Josip Stojkovič, Rudolf Wagner — 5 služb za moške prosilce naj se vnovič razpiše — Darinka Franketova, Antonija Randlova, Ema Hrovatinova, Likar-Kunaszeva, Dragica

Opazovanje otroških izdelkov nam odkrije marsikaj. Prvo je otroški nagon ustvarjanja, drugo pa individualnost učenčeva, ki je včasih, različna od njegove vnemnosti ali obnašanja, včasih pa se krije v otonoma s temperamentom otroka.

Navadno so bili na šolah, kjer sem služboval, dečki boljši risarji od deklic. Tu v Adlešičih je pa narobe. Dečki so nerodni in neotesani kot stari Graničarji, dečim je pri deklicah zelo razvit čut za lepoto. Tu se že začne vsa poezija jugoslovenske mehke ženske duše. Pri nekaterih deklicah je razvit čut za simetrijo, namonijo barv, druge zopet krasno razdelje in izpolnijo postor, zopet nekatere imajo izborni talent za komponiranje ornamentov. Vsaka riba pa ima nekaj svojega — kopiranja ne pozna. To je znak precejšnje produktivne umetniške sile. Iz vsake ribe da diha individualnost otrokova. Zadnjič je ogledoval te risbe profesor Janko Lavrin, naš rojak, ki je nastavljen kot redni profesor na vseučilišču v Nottinghamu na Angleškem. Ta gospod je naravnost frapantno pogodil značaj risarjev.

Takole po šolskih predalih, po učiteljskih miznicah, najdemo vedno razna konfiscirana »Corpora delicta«. Poglejte jih in videli bode, da so to razni otroški izdelki! Tem bo treba dodati še nekaj novih in »pokorajživi« deca, da bodo še kaj naredila. Potem bomo lahko razpolagali s tisočimi najrazličnejših del za slovenski del naše domovine.

Prej ali slej na mislimo tudi na šolske muzeje, kjer bomo hranili taka dela. Prepričan sem, da bo to zanimalo starše, še bolj pa otroke ko bodo odrasli in božo kazali svoja dela svoji deci: »Glejte, tako smo delali mi, ko smo hodili v šolo.« Vedno večje je naše delo in to v šoli, naši dobri prijatelji nas pa pita o letuh!

Pokažimo tudi na razstavi v Zagrebu, da je to grda obdolžitev!

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

I. Skupščina UJU poverništvo Ljubljana dne 3. in 4. septembra t. l. v Rogaski Slatini.

Delegat, XVIII. CERKNIŠKO - LOŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO:

55. Punčuh Leopold — Gor. Logatec. 56. Rentičar Irma — Cerkljica. — Namestnik: 47. Štravs Karol — Dol. Logatec. 48. Modic Marica — Cerkljica.

XIX. UČIT. DRUŠTVO ZA MEZIŠKO DOLINO: 57. Doberšek Drago — Prevalje. — Namestnik: 49. Feinig Ivo — Mezica.

XX. NOVOMEŠKO UČIT. DRUŠTVO: 58. Matko Davorin — Novo mesto. 59. Ekel Gizela — Novo mesto. 60. Jeraj Valenja — Žužemberk. — Namestnik: 50. Clascic Marija — Novo mesto. 51. Franke Marija — Dobnič. 52. Ropas Ervina — Žužemberk.

XXI. UČIT. DRUŠTVO ZA PREKMURJE: 61. Požegar Avg. — Gederovci. 62. Sadar Mirko — Sp. Lendava. 63. Franjek Marija — D. Bistrica. — Namestnik: 53. Cepuder Leo — Mlinci. 54. Klaus Marija — Turnišče.

XXII. RADOVLJIŠKO UČIT. DRUŠTVO: 64. Baeler Leopold — Bled. 65. Schiffrer Esidij — Jesenice. — Namestnik: 55. Drol Katarina — Zasp. — 56. Korošec Milica — N.

XXIII. SLOVENJGRAŠKO UČIT. DRUŠTVO: 66. Purkhart Josip — Št. lj pri Mislinji. — Namestnik: 57. Gram - Stanonik Frančiška — Sv. Florijan v Dolici.

XXIV. MARENBERŠKO UČIT. DRUŠTVO: 67. Womer Ivan — Muta. 68. Golob Josip — Vuzenica. — Namestnik: 58. Robič Ivan — Vuhred. 59. Pirc Maks — Marenberg.

XXV. UČIT. DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BIŽNJO OKOLICO:

69. Hren Anton — Studenci. 70. Kožuh Lojza — Maribor. 71. Tomažič Janko — Maribor. Namestnik: 60. Tušak Rado — Krčevina. 61. Tomažič Marija — Maribor.

Vsa ona društva, ki še niso prijavila delegatov, nuno prošimo, da store to čimprej! Samostojne predloge in nasvete je treba priglasiti pri poverjenstvu vsaj tri dni pred skupščino, sicer ne pridejo v razpravo.

Poverništvo Ljubljana.

Društvo ...

+ Slovenjgraško učiteljsko društvo bo zborovalo dne 18. avgusta 1921 ob 9. uri dopoldan v Slovenjgradu s sledečim dnevnim redom:
1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Ev. dopis.
3. Risanje v ljudski šoli. — Predava gospod profesor Gvajc iz Maribora.
4. Slučajnost.
K občini udeležbi vabi odbor.
+ Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj je zborovalo dne 4. avgusta t. l. v Mariboru ob 10. uri v mali dvorani Narodnega doma pri poverjeni udeležbi. Počastil je naše zborovanje z vsoučiliški profesor dr. Karel Ozvald, ki je na

pozdrav tov. predsednika Albina Spreitza odzdravil z uvaževalnimi besedami o tesni združitvi vseh vzgojnih faktorjev od ljudskošolskega učitelja do vseučiliškega profesorja. Nato častita tov. predsednik v imenu društva na poroki tov. blagajničarke Minke Punčuh z g. urednikom Rehajem, želeč novoporočenemu paru nebroj let neskaljene sreče.

Tov. Knaflič stavi pred prehodom na dnevni red najni predlog, da se takoj izvoli deputacija za sprejem g. kraljevega namestnika Iv. Hribarja, ki počasti dne 5. avgusta Maribor. V deputacijo učiteljskega za mariborski šolski okraj so enoglasno izvoljeni tovariši Knaflič Radoslav, Pučelik Friderik in tov. Marija Godec. Nadalje govaja predsednik z ostrimi besedami tistega »pomilovanja vrednega« tovariša ali tovarišico, ki predaja izvajanja društvenikov k raznim vprašanjem v neokusni obliki takoj izvestnim čačnikom. — 1. točko dnevnega reda tvorijo stalnovske zadeve. Sporoča se odgovor predsednika nakupovalne zadruge državnih namestencev glede modalitet pristopa naših članov k tej zadruzi. K drugi točki dnevnega reda govori tov. Iv. Robnik o rokotvornem pouku. Predavanje je tov. Robnik mojstrsko zasnoval. Dokazoval je upravičenost rokotvornega pouka v ljudski šoli, prikazal vzajemno delovanje duše s telesom, orisal smoter rokotvornega pouka in podal je tudi delovne stopnje za ta pouk. Razkazoval je tudi nekaj krasnih izdelkov učencev. Predsednik se predavatelju iskreno zahvali, želeč, da isti objavi krasni referat v »Popotniku«. — Z odobravanjem sprejeto. — Preide se k predlogom. Predsednik prosi zborovalce, da precizirajo stališče, ki naj ga zavzema naša delegacija pri pokrajinski skupščini v Rogaski Slatini glede sprejema društva meščanskošolskega učiteljskega v UJU. Debatna o tem je bila obširna. V njo so posegli tov. Knaflič, Mar. Godec in Lashbacher.

Sklepečno se sklene, da se puste delegaciji proste roke. Nadalje se ostro graja hukanje izvestnih listov proti našemu stanu. K tej zadevi so govorili tov. Škerjanc, Knaflič, Zemljčič in Robnik. Končno se naroča predsedniku, da tozadejno potrebno ukrene. Tov. Šijanec stavi nekaj umestnih predlogov, ki se po sprejetju odposljejo poverjen. UJU. — Tov. Zemljčič govori še o vročinskih počitnicah.

Sklepečno želi predsednik vsem tovarišem in tovarišicam vesel odidih v počitnicah in zaključilo lepo uspelo zborovanje.

J. R., tajnik.

+ Društvo upokojenega učiteljstva v Sloveniji vabi nove člane — bodisi podpornice ali pravce — pod svoje okrilje. Društvo ima nad 130 članov, šteje pa med člani zelo malo podpornih in ravno teh najmo potrebuje za svoj obstoj. Hvalevredno je, da se spominjajo našega društva celo nekateri učitelji iz Prekmurja. Tov. A. Pavčič nam je n. poslal 52 K podpore, drugi tovariši po 20 K. Med svojimi dobrotniki nahajamo tudi neko hranilnico, ki se našega društva spominja večkrat z zneski po 20 K. Tovariši in tovarišice, pristopajte k društvu! Pomislite vendar, da izplača društvo za vsak smrtni slučaj preostalim podporo v znesku od 400 do 500 K! Društvom pošljemo pravila in položnice — ravnatoku posameznikom, da vplačajo svoje zneske pri bližnji pošti. Vse pošiljave je nasloviti na naslov: Društvo upok. učiteljstva v Ljubljani, kongresni trg 15. — M. B.

Iz Jugoslavije.

Iz XVIII. seje višjega šolskega sveta.

V četrtek in petek dne 11. in 12. avgusta t. l. se je vršila seja višjega šolskega sveta. Predsednik gosp. dr. Stan. Beuk je otvoril sejo ob 8. uri ter ugotovil sklepčnost. Za ogovornika zapisnika je imenoval podpredsednika višjega šolskega sveta gosp. ravnatelja Jakoba Dimnika in sanitetnega referenta gosp. dr. Maierja. Zapisnik zadnje seje se je »dobril«. Nato je predstavil gosp. predsednik novega višjega šolskega nadzornika za srednje šole gosp. Jos. Westra in gosp. prof. Mravljaka, ki je kot namestnik zastopnika srednješolskega učiteljskega prisostvoval seji. Došel je samostojen predlog gosp. Plavšaka, ki predlaga, da se reasumira sklen višjega šolskega sveta glede učne obveznosti šolskih voditeljev. Gosp. predsednik je pripomnil, da bo o tem predlogu poročal višji šolski nadzornik gosp. Gangl. Pred prehodom na dnevni red je poročal višji šolski nadzornik gosp. dr. Poljanec o tekočih zadevah in uredbah, ki so se izvršile predsedstvenim potom od zadnje seje. Glede učnega jezika pri telovadbi na nemških šolah se je ukrenilo, da ostane pri telovadbi tudi odslej nemški učni jezik, a povelja naj bodo slovenska. Dalje je poročal, da se vršita sedaj 2 telovadska tečaja v Ljubljani za učitelje, v Mariboru za učiteljice. Dalje je pripomnil, da se vrše po raznih večjih, posebno industrijskih krajih priprave za snovanje meščanskih šol. Nato je prešel na dnevni red. Na srednjih šolah je v veljavi naredba, da dobivajo starši naloge, ki jih nišejo njih otroci za slab red, v pogled in podpis. Poročevalec je predlagal, da

se ukine ta naredba, ker daje učencem priliko da ponarejajo podpise. Po daljši debati je večina odklonila ta predlog. Potem so se izvršila imenovanja strokovnega učiteljskega na meščanskih šolah; za stalnega strokovnega učitelja za I. skupino na I. deški meščanski šoli v Ljubljani je bil imenovan Albin Zavrl, za II. skupino na II. meščanski šoli v Ljubljani Ivan Kunc, za III. skupino na isti šoli Pavel Medič, na I. deški meščanski šoli v Ljubljani za I. skupino Ivanka Kalinova, za II. skupino Marija Miklavc-Janša, na II. dekl. mešč. šoli v Ljubljani za II. skupino Angela Krakarjeva, za III. skupino Marija Novakova, 3 službe na meščanski šoli v Ljutomeru, za katere ni bilo nobene prošilca, se vnovič razpiše. Dalje se je sklenilo, da se otvori s prihodnjim šolskim letom 1921/1922. na II. dekl. meščanski šoli v Ljubljani IV. nastavni razred. Na podlagi poročila istega poročevalca so se sestavila sledeča tropredloga: za ravnateljsko mesto na državnem ženskem učiteljskem v Mariboru in za oddajo stalne službe za zgodovino na državnih realnih gimnazijih v Ptuj.

Poročila višjega šolskega nadzornika gosp. Jos. Westra. Najprej je poročal o uspehu letošnjih zrelostnih izpitov na ljubljanskem državnem moškem in ženskem učiteljskem. Uspehi so ugodni na ženskem, manj ugodni na moškem oddelku. Potem so se sestavili sledeči tropredlogi: za oddajo ravnateljskih mest na državnih realnih gimnazijih v Ljubljani, državnih realnih gimnazijih v Novem mestu in državnem ženskem učiteljskem v Ljubljani, za oddajo stalnega učnega mesta za slovensčino in nemščino na državnem ženskem učiteljskem v Ljubljani in za zgodovino in zemljepis na istem zavodu. Mesto stalnega učitelja za klasično filologijo kot glavni in slovensčino kot stranski predmet na državnih gimnazijih v Kranju se vnovič razpiše. Dva učenca in ena učenka na državnih realnih gimnazijih v Ljubljani in en učenec na državnih gimnazijih v Kranju se krajevano izključijo.

Poročila višjega šolskega nadzornika gosp. Fr. Gabrščka. Najprej je poročal o tekočih zadevah. Gosp. poročevalec je tožil, da se prošnje za holezanske dopuste, posebno prošnje učitelje, še vedno množe. Potem je poročal o nadzorstvu nekaterih šol. O nadzorstvenem poročilu osnovne šole na Bregu pri Ptuj se je vnela daljša debata. Ob koncu razprave je izšel iz plenuma predlog, da se Albin Wankmüller, nadučitelj na Bregu pri Ptuj upokoji. Dokler ministrstvo prosvete ne odobri tega sklepa, se podeli Wankmüllerju dopust. Dalje je sledilo poročilo o nadzorstvanju osnovne šole pri Sv. Miklavžu pri Ormožu, kjer učiteljstvo izvršeno deluje. Gosp. nadzornik je nasvetoval, da se izreče učiteljstvu priznanje. Enako ugodno se glasi poročilo o nadzorstvanju osnovne šole pri Sv. Marjeti pri Rimskih toplicah — učiteljstvu se izreče priznanje. Nadzoroval je tudi deško in dekl. osnovno šolo v Ptuj; voditelja in voditeljici se izreče priznanje. Tudi v Gotovljah in Laškem so dobri učni uspehi. Nato so se sestavili tropredlogi o imenovanju okrajnih šolskih nadzornikov na bivšem Štajerskem za vse šolske okraje in za meščanske šole v Sloveniji, in sicer za šolske okraje: Brežice-Kozje-Sevnica, Celje-Vransko, Laško-Gornji Grad s sedežem v Celju, Koroška-Smarje-Pogatec, Ljutomer - Gornja Radgona, Maribor mesto-Slov. Bistrica-Sv. Lenart, Maribor okolica, Ptuj-Ormož, Slov. Gradec-Šoštanj-Marnberg, Prevalje, Prekmurje za šolski okraj Murška Sobota in za šolski okraj Dol. Lendava. Za vse meščanske šole v Sloveniji se imenuje en sam nadzornik; tudi za to mesto se je sestavil tropredlog. Stalna oddaja učiteljskih mest na bivšem Štajerskem se je postavila z dnevnega reda. Prošnji krainega šolskega sveta in nekaterih prebivalcev v Ločah pri Poljčanah, da bi se razveljavilo imenovanje Ljvarda Praprotnika za nadučitelja, sta se zavrnili; nadučitelj Ferdo Bobič in njegova soproga se ob oddaji učiteljskih mest premetila v Maribor. Učiteljica Jma Kotnik-Duh v Remšniku se je premetila v Št. Andraž nad Polzelo. Dovolila se je začasna namestitev učiteljicam Zorki Trsteniakovi, Mariji Čutkovi in Mariji Kvačeni na isti šoli z očetom ozir. materjo Ivani Glinškovi, učiteljici pri Sv. Križu pri Rogatcu se je dovolila premetitev v Rogaske Slatine, ako prosi zanjo. Polletne oprostitve šolskega obiska se ukincijo. Izvolil se je odsek štirih članov, ki naj proučuje vorašanje o preskrbi šol s cenejšimi učili in samoučili in na prihodnji seji o tem poroča in stavi primerne predloge. O točki »možitev učite-

lic« se je vnela živahna debata. Čule so se hude pritožbe in ostre obsodbe, da nekatere učiteljice s svojimi možnostmi ne delajo časti učiteljskemu stanu in spodkopujejo njegov ugled. Višji šolski svet sicer ne more in ne sme zabranjevati možnostve učiteljic, sklenil pa je, da se odslej pri oddaji služb ne bo oziral na omožene učiteljice, da bi dobile službo v kraju, kjer službuje njen mož. Učiteljskim organizacijam se priporoča, naj delajo na to, da ne bodo posamezne učiteljice z lahkomišelnimi možnostmi škodovale ugledu učiteljskega stanu.

Poročila višjega šolskega nadzornika gosp. Engl. Gangla. Najprej je poročal o tekočih zadevah. Pridelitev nekaterih učnih oseb na druge šole se je odobrila. Učitelja Ivan Stalzer in Ivan Podubsky sta se iz službenih ozirov premetila iz Kočevja prvi v Iški potok, drugi v Sodražico. Zato sta bili dve učiteljski mesti v Kočevju prazni, kjer ostaneta v šolskem letu 1921/22 Alojzij Peterlin in Angela Peterlin. Pozneje si morata preskrbeti učni mesti drugod. Učitelj Rajko Mežan se je iz službenih ozirov premetil v Verdrenj. Te premetitve so se odobrile. Nato je obširno in jako zanimivo poročal o šolskih razmerah v Prekmurju. Ob koncu temeljitega svojega poročila je priporočil v sprejem te-le predloge:

1. učiteljstvu v Prekmurju naj se izposlujejo dražinske doklade, kakor so jih že imeli;

2. predsedstvo višjega šolskega sveta naj se pooblasti, da izvede potrebne osebne premembe in premetitve!

3. razširijo naj se nekatere šole v večrazrednice;

4. razredničarja naj se mesto učiteljice za ženska ročna dela v Dol. Lendavi.

Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti z dodatnim predlogom, da naj se poročilo izroči pristojni oblasti v podkrepitev in izvršitev prvega predloga. V nadaljnjem svojem poročilu je nasvetoval gosp. poročevalec, da naj se za ciganski rod v Černelovcih ki ima tam stalno naselbino, za 33 cigancikov, ki so za šolo godni, ustanovi enorazrednica. V to svrhu naj se kupi malo posestvo, ki je tam v bližini napreda; šola naj se ustanovi s prihodnjim šolskim letom. Tudi učitelja za to šolo je gosp. nadzornik že pridobil. Predlog je bil soglasno sprejet. Prošnji nekaterih staršev srbske narodnosti, da bi se za njih otroke ustanovili z novim šolskim letom paralelni razredi na eni ljubljanskih šol, se ne ugodijo, sklene pa se, da otrokom srbske narodnosti neznanje slovensčine ni ovira za prestop v višji razred. Nato je sledilo poročilo o Plavšakovem samostojnem predlogu. Višji šolski svet je bil na eni svojih sej sklenil, da se oni šolski voditelji, ki imajo na šoli osem razredov, oproste poučevanja. Gosp. poročevalec predlaga, da se ta sklep spremeni v toliko, da bodo v bodoče oproščeni pouka le tisti voditelji, ki jih nasvetuje okrajni šolski svet; vnoštevati je pri tem tudi obrtne in trgovske nadaljevalne šole, ki se pod vodstvom istega šolskega voditelja. Potem pride na vrsto oddaja stalnih učnih mest v Ljubljani. Imenujejo se, na I. mestno deško osnovno šolo: Ferdo Juvanc, Fran Grum, Pavel Plesničar, Ivan Malnarič Ivan Kocijančič in Alojzij Marek. Mesto stalnega suplenta, ki ga je imel Kocijančič, se takoj razpiše; na II. mestno deško osnovno šolo: Andrej Skuli, Mirko Fegic, Rudolf Horvat, Edvard Vohinc, Miroslav Pretnar, Fran Jordan, Milan Vovk in Janko Čepon; na III. mestno deško osnovno šolo: Vinko Gregorič, Anton Šeme in Albin Smole; na IV. mestno deško osnovno šolo: Fran Makar, Fran Pavlica; na šišensko deško osnovno šolo: Valentin Mikuz, Ciril Petrovec, Stanko Legat, Ivan Tavčar in Josip Jekel. Za nadučiteljico na I. mestni dekl. osnovni šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani je bila imenovana Hermina Mevčarjeva; učiteljske službe na so dobile: Ivana Pillerjeva, Matilda Blaganje-Goriškova, Ema Pečetova, Mira Puceva; na I. mestni dekl. osnovni šoli Ljudmila Erjavčeva, Olga Mazičeva in Marija Marokova; na šišenski dekl. osnovni šoli: Marija Pezdrijeva, Helena Franketova, Marija Železnik-Jeranova, Amalija Keclieva Avgusta Dostal-Lundrova, Učiteljske službe so dalje dobili: Josipina Cigoj Sterlekarjeva v Borovnici, Zofija Plesničarjeva na Črnučah, Andrej Tomažič in Franja Mandeljeva pri D. M. v Polju; — 2 službi za moške prosilce na se tu vnovič razpišeta; — za Moste pri Ljubljani so imenovani: Josip Stojkovič, Rudolf Wagner — 5 služb za moške prosilce naj se vnovič razpiše — Darinka Franketova, Antonija Randlova, Ema Hrovatinova, Likar-Kunaszeva, Dragica

Opazovanje otroških izdelkov nam odkrije marsikaj. Prvo je otroški nagon ustvarjanja, drugo pa individualnost učenčeva, ki je včasih, različna od njegove vnemnosti ali obnašanja, včasih pa se krije v obliki s temperamentom otroka.

Navadno so bili na šolah, kjer sem služboval, dečki boljši risarji od deklic. Tu v Adlešičih je pa narobe. Dečki so nerodni in neotesani kot stari Graničarji, dečim je pri deklicah zelo razvit čut za lepoto. Tu se že začne vsa poezija jugoslovenske mehke ženske duše. Pri nekaterih deklicah je razvit čut za simetrijo, namonijo barv, druge zopet krasno razdelje in izpolnijo postor, zopet nekatere imajo izborni talent za komponiranje organzmentov. Vsaka riba pa ima nekaj svojega — kopiranja ne pozna. To je znak precejšnje produktivne umetniške sile. Iz vsake ribe da diha individualnost otrokova. Zadnjič je ogledoval te risbe profesor Janko Lavrin, naš rojak, ki je nastavljen kot redni profesor na vseučilišču v Nottinghamu na Angleškem. Ta gospod je naravnost frapantno pogodil značaj risarjev.

Takole po šolskih predalih, po učiteljskih miznicah, najdemo vedno razna konfiscirana »Corpora delicta«. Poglejte jih in videli bode, da so to razni otroški izdelki! Tem bo treba dodati še nekaj novih in »pokoraživi« deca, da bodo še kaj naredila. Potem bomo lahko razpolagali s tekočimi najrazličnejših del za slovenski del naše domovine.

Prej ali slej na mislimo tudi na šolske muzeje, kjer bomo hranili taka dela. Prebrisan sem, da bo to zanimalo starše, še bolj na otroke ko bodo odrasli in božo kazali svoja dela svoji deci: »Glejte, tako smo delali mi, ko smo hodili v šolo.« Vedno večje je naše delo in to v šoli, naši dobri prijatelji nas na pismo z lenuhi!

Pokažimo tudi na razstavi v Zagrebu, da je to grda obdolžitev!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

I. Skupščina UJU poverjenstvo Ljubljana dne 3. in 4. septembra t. l. v Rogaski Slatini.

Delegati.

XVIII. CERKNIŠKO - LOŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO:

55. Punčuh Leopold — Gor. Logatec. 56. Rentičar Irma — Cerknica. — Namestnik: 47. Štravs Karol — Dol. Logatec. 48. Modic Marica — Cerknica.

XIX. UČIT. DRUŠTVO ZA MEZIŠKO DOLINO: 57. Doberšek Drago — Prevalje. — Namestnik: 49. Feinig Ivo — Mežica.

XX. NOVOEŠKO UČIT. DRUŠTVO:

58. Matko Davorin — Novo mesto. 59. Ekel Gizela — Novo mesto. 60. Jeraj Valenja — Žužemberk. — Namestnik: 50. Clascic Marija — Novo mesto. 51. Franke Marija — Dobnič. 52. Ropas Ervina — Žužemberk.

XXI. UČIT. DRUŠTVO ZA PREKMURJE:

61. Požegar Avg. — Gederovci. 62. Sadar Mirko — Sp. Lendava. 63. Franjek Marija — D. Bistrica. — Namestnik: 53. Cepuder Leo — Mlinci. 54. Klaus Marija — Turnišče.

XXII. RADOVLJSKO UČIT. DRUŠTVO:

64. Baebler Leopold — Bled. 65. Schiffrer Esidij — Jesenice. — Namestnik: 55. Drol Katarina — Zasp. — 56. Korošec Milica — N.

XXIII. SLOVENJGRAŠKO UČIT. DRUŠTVO:

66. Purkhart Josip — Št. lj pri Mislinji. — Namest.: 57. Gram - Stanonik Frančiška — Sv. Florijan v Dolici.

XXIV. MARENBERŠKO UČIT. DRUŠTVO:

67. Womer Ivan — Muta. 68. Golob Josip — Vuzenica. — Namest.: 58. Robič Ivan — Vuhred. 59. Pirc Maks — Marenberg.

XXV. UČIT. DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BIŽNJO OKOLICO:

69. Hren Anton — Studenci. 70. Kožuh Lojzka — Maribor. 71. Tomažič Janko — Maribor. Namest.: 60. Tušak Rado — Krčevina. 61. Tomažič Marija — Maribor.

Vsa ona društva, ki še niso prijavila delegatov, nuno prošimo, da store to čimprej! Samostojne predloge in nasvete je treba priglasiti pri poverjenstvu vsaj tri dni pred skupščino, sicer ne pridejo v razpravo.

Poverjenstvo Ljubljana.

Društvo v...

+ Slovenjgraško učiteljsko društvo bo zborovalo dne 18. avgusta 1921 ob 9. uri dopoldan v Slovenjgradu s sledečim dnevnim redom:

- 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Ev. dopis. 3. Risanje v ljudski šoli. — Predava gospod profesor Gvajc iz Maribora.

4. Slučajnost.

K obilni udeležbi vabi odbor.

+ Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj je zborovalo dne 4. avgusta t. l. v Mariboru ob 10. uri v mali dvorani Narodnega doma pri poverjeni udeležbi. Počastil je naše zborovanje z vsoučiliški profesor dr. Karel Ozvald, ki je na

pozdrav tov. predsednika Albina Spreitza odzdravil z uvaževalnimi besedami o tesni združitvi vseh vzgojnih faktorjev od ljudskošolskega učitelja do vseučiliškega profesorja. Nato častita tov. predsednik v imenu društva na poroki tov. blagajničarke Minke Punčuh z g. urednikom Reharjem, želeč novoporočenemu paru nebroj let neskajlene sreče.

Tov. Knaflič stavi pred prehodom na dnevni red najni predlog, da se takoj izvoli deputacija za sprejem g. kraljevega namestnika Iv. Hribarja, ki počasti dne 5. avgusta Maribor. V deputacijo učiteljskega za mariborski šolski okraj so enoglasno izvoljeni tovariši Knaflič Radoslav, Pučelik Friderik in tov. Marija Godec. Nadalje govaja predsednik z ostrimi besedami tistega »pomilovanja vrednega« tovariša ali tovarišico, ki predaja izvajanja društvenikov k raznim vprašanjem v neokusni obliki takoj izvestnim čaknikom. — 1. točko dnevnega reda tvorijo stalnoveške zadeve. Sporoča se odgovor predsednika nakupovalne zadruge državnih namestencev glede modalitet pristopa naših članov k tej zadruzi. K drugi točki dnevnega reda govori tov. Iv. Robnik o rokotvornem pouku. Predavanje je tov. Robnik mojstrsko zasnoval. Dokazoval je upravičenost rokotvornega pouka v ljudski šoli, prikazal vzajemno delovanje duše s telesom, orisal smoter rokotvornega pouka in podal je tudi delovne stopnje za ta pouk. Razkazoval je tudi nekaj krasnih izdelkov učencev. Predsednik se predavatelju iskreno zahvali, želeč, da isti objavi krasni referat v »Popotniku«. — Z odobravanjem sprejeto. — Preide se k predlogom. Predsednik prosi zborovalce, da precizirajo stališče, ki naj ga zavzema naša delegacija pri pokrajinski skupščini v Rogaski Slatini glede sprejema društva meščanskošolskega učiteljskega v UJU. Debatna o tem je bila obširna. V njo so posegli tov. Knaflič, Mar. Godec in Lasbacher.

Sklepečno se sklene, da se puste delegaciji proste roke. Nadalje se ostro graja hujškanje izvestnih listov proti našemu stanu. K tej zadevi so govorili tov. Škerjanc, Knaflič, Zemljčič in Robnik. Končno se naroča predsedniku, da tozadejno potrebno ukrene. Tov. Šijanec stavi nekaj umestnih predlogov, ki se po sprejetju odposljejo poverjen. UJU. — Tov. Zemljčič govori še o vročinskih počitnicah.

Sklepečno želi predsednik vsem tovarišem in tovarišicam vesel odhiti v počitnicah in zaključilo lepo uspešno zborovanje.

J. R., tajnik.

+ Društvo upokojenega učiteljstva v Sloveniji vabi nove člane — bodisi podpornice ali pravne — pod svoje okrilje. Društvo ima nad 130 članov, šteje pa med člani zelo malo podpornih in ravno teh najmo potrebuje za svoj obstoj. Hvalevredno je, da se spominjajo našega društva celo nekateri učitelji iz Prekmurja. Tov. A. Pavčič nam je n. poslal 52 K podpore, drugi tovariši po 20 K. Med svojimi dobrotniki nahajamo tudi neko hranilnico, ki se našega društva spomni večkrat z zneski po 20 K. Tovariši in tovarišice, pristopajte k društvu! Pomislite vendar, da izplača društvo za vsak smrtni slučaj preostalim podporo v znesku od 400 do 500 K! Društvom pošljemo pravila in položnice — ravnatoku posameznikom, da vplačajo svoje zneske pri bližnji pošti. Vse pošiljave je nasloviti na naslov: Društvo upok. učiteljstva v Ljubljani, kongresni trg 15. — M. B.

Iz Jugoslavije.

Iz XVIII. seje višjega šolskega sveta.

V četrtek in petek dne 11. in 12. avgusta t. l. se je vršila seja višjega šolskega sveta. Predsednik gosp. dr. Stan. Beuk je otvoril sejo ob 8. uri ter ugotovil sklepčnost. Za ogovornika zapisnika je imenoval podpredsednika višjega šolskega sveta gosp. ravnatelja Jakoba Dimnika in sanitetnega referenta gosp. dr. Maierja. Zapisnik zadnje seje se je »dobril«. Nato je predstavil gosp. predsednik novega višjega šolskega nadzornika za srednje šole gosp. Jos. Westra in gosp. prof. Mravljaka, ki je kot namestnik zastopnika srednješolskega učiteljstva prisostvoval seji. Došel je samostojen predlog gosp. Plavšaka, ki predlaga, da se reasumira sklen višjega šolskega sveta glede učne obveznosti šolskih voditeljev. Gosp. predsednik je pripomnil, da bo o tem predlogu poročal višji šolski nadzornik gosp. Gangl. Pred prehodom na dnevni red je poročal višji šolski nadzornik gosp. dr. Poljanec o tekočih zadevah in uredbah, ki so se izvršile predsedstvenim potom od zadnje seje. Glede učnega jezika pri telovadbi na nemških šolah se je ukrenilo, da ostane pri telovadbi tudi odslej nemški učni jezik, a povelja naj bodo slovenska. Dalje je poročal, da se vršita sedaj 2 telovadska tečaja v Ljubljani za učitelje, v Mariboru za učiteljice. Dalje je pripomnil, da se vrše po raznih večjih, posebno industrijskih krajih priprave za snovanje meščanskih šol. Nato je prešel na dnevni red. Na srednjih šolah je v veljavi naredba, da dobivajo starši naloge, ki jih nišejo njih otroci za slab red, v pogled in podpis. Poročevalec je predlagal, da

se ukine ta naredba, ker daje učencem priliko da ponarejajo podpise. Po daljši debati je večina odklonila ta predlog. Potem so se izvršila imenovanja strokovnega učiteljskega na meščanskih šolah; za stalnega strokovnega učitelja za I. skupino na I. deški meščanski šoli v Ljubljani je bil imenovan Albin Zavrl, za II. skupino na II. meščanski šoli v Ljubljani Ivan Kunc, za III. skupino na isti šoli Pavel Medič, na I. deški meščanski šoli v Ljubljani za I. skupino Ivanka Kalinova, za II. skupino Marija Miklavc-Janša, na II. dekl. mešč. šoli v Ljubljani za II. skupino Angela Krakarjeva, za III. skupino Marija Novakova, 3 službe na meščanski šoli v Ljutomeru, za katere ni bilo nobenega prosilca, se vnovič razpiše. Dalje se je sklenilo, da se otvori s prihodnjim šolskim letom 1921/1922. na II. dekl. meščanski šoli v Ljubljani IV. nastavni razred. Na podlagi poročila istega poročevalca so se sestavila sledeča tropredloga: za ravnateljsko mesto na državnem ženskem učiteljskem v Mariboru in za oddajo stalne službe za zgodovino na državnih realnih gimnazijih v Ptuju.

Poročila višjega šolskega nadzornika gosp. Jos. Westra. Najprej je poročal o uspehu letošnjih zrelostnih izpitov na ljubljanskem državnem moškem in ženskem učiteljskem. Uspehi so ugodni na ženskem, manj ugodni na moškem oddelku. Potem so se sestavili sledeči tropredlogi: za oddajo ravnateljskih mest na državnih realnih gimnazijih v Ljubljani, državnih realnih gimnazijih v Novem mestu in državnem ženskem učiteljskem v Ljubljani, za oddajo stalnega učnega mesta za slovensčino in nemščino na državnem ženskem učiteljskem v Ljubljani in za zgodovino in zemljepis na istem zavodu. Mesto stalnega učitelja za klasično filologijo kot glavni in slovensčino kot stranski predmet na državnih gimnazijih v Kranju se vnovič razpiše. Dva učenca in ena učenka na državnih realnih gimnazijih v Ljubljani in en učenec na državnih gimnazijih v Kranju se krajeveno izključijo.

Poročila višjega šolskega nadzornika gosp. Fr. Gabrščka. Najprej je poročal o tekočih zadevah. Gosp. poročevalec je tožil, da se prošnje za holezenske dopuste, posebno prošnje učitelje, še vedno množe. Potem je poročal o nadzorstvu nekaterih šol. O nadzorstvenem poročilu osnovne šole na Bregu pri Ptujju se je vnela daljša debata. Ob koncu razprave je izšel iz plenuma predlog, da se Albin Wankmüller, nadučitelj na Bregu pri Ptujju upokoji. Dokler ministrstvo prosvete ne odobri tega sklepa, se podeli Wankmüllerju dopust. Dalje je sledilo poročilo o nadzorstvanju osnovne šole pri Sv. Miklavžu pri Ormožu, kjer učiteljstvo izvršeno deluje. Gosp. nadzornik je nasvetoval, da se izreče učiteljstvu priznanje. Enako ugodno se glasi poročilo o nadzorstvanju osnovne šole pri Sv. Marjeti pri Rimskih toplicah — učiteljstvu se izreče priznanje. Nadzoroval je tudi deško in dekl. osnovno šolo v Ptujju; voditelji in voditeljice se izreče priznanje. Tudi v Gotovljah in Laškem so dobri učni uspehi. Nato so se sestavili tropredlogi o imenovanju okrajnih šolskih nadzornikov na bivšem Štajerskem za vse šolske okraje in za meščanske šole v Sloveniji, in sicer za šolske okraje: Brežice-Kozje-Sevnica, Celje-Vranksko, Laško-Gornji Grad s sedežem v Celju, Koroška-Smarje-Pogatec, Ljutomer - Gornja Radgona, Maribor mesto-Slov. Bistrica-Sv. Lenart, Maribor okolica, Ptuj-Ormož, Slov. Gradec-Šoštanj-Marnberg, Prevalje, Prekmurje za šolski okraj Murška Sobota in za šolski okraj Dol. Lendava. Za vse meščanske šole v Sloveniji se imenuje en sam nadzornik; tudi za to mesto se je sestavil tropredlog. Stalna oddaja učiteljskih mest na bivšem Štajerskem se je postavila z dnevnega reda. Prošnji krainega šolskega sveta in nekaterih prebivalcev v Ločah pri Poljčanah, da bi se razveljavilo imenovanje Ljvarda Praprotnika za nadučitelja, sta se zavrnili; nadučitelj Ferdo Bobič in njegova soproga se ob oddaji učiteljskih mest premetila v Maribor. Učiteljica Jma Kotnik-Duh v Remšniku se je premetila v Št. Andraž nad Polzelo. Dovolila se je začasna namestitev učiteljicam Zorki Trsteniakovi, Mariji Čutkovi in Mariji Kvačeni na isti šoli z očetom ozir. materjo Ivani Glinškovi, učiteljici pri Sv. Križu pri Rogatcu se je dovolila premetitev v Rogaske Slatine, ako prosi zanjo. Polletne oprostitve šolskega obiska se ukinejo. Izvolil se je odsek štirih članov, ki naj proučuje vorašanje o preskrbi šol s cenejšimi učili in samoučili in na prihodnji seji o tem poroča in stavi primerne predloge. O točki »možitev učite-

lic« se je vnela živahna debata. Čule so se hude pritožbe in ostre obsodbe, da nekatere učiteljice s svojimi možnostmi ne delajo časti učiteljskemu stanu in spodbujajo njegov ugled. Višji šolski svet sicer ne more in ne sme zabranjevati možnostve učiteljice, sklenil pa je, da se odslej pri oddaji služb ne bo oziral na omožene učiteljice, da bi dobile službo v kraju, kjer službuje njen mož. Učiteljskim organizacijam se priporoča, naj delajo na to, da ne bodo posamezne učiteljice z lahkomišelnimi možnostmi škodovale ugledu učiteljskega stanu.

Poročila višjega šolskega nadzornika gosp. Engl. Gangla. Najprej je poročal o tekočih zadevah. Pridelitev nekaterih učnih oseb na druge šole se je odobrila. Učitelja Ivan Stalzer in Ivan Podubsky sta se iz službenih ozirov premetila iz Kočevja prvi v Iški potok, drugi v Sodražico. Zato sta bili dve učiteljski mesti v Kočevju prazni, kjer ostaneta v šolskem letu 1921/22 Alojzij Peterlin in Angela Peterlin. Pozneje si morata preskrbeti učni mesti drugod. Učitelj Rajko Mežan se je iz službenih ozirov premetil v Verdreng. Te premetitve so se odobrile. Nato je obširno in jako zanimivo poročal o šolskih razmerah v Prekmurju. Ob koncu temeljitega svojega poročila je priporočil v sprejem te-le predloge:

1. učiteljstvu v Prekmurju naj se izposlujejo dražinske doklade, kakor so jih že imeli;

2. predsedstvo višjega šolskega sveta naj se pooblasti, da izvede potrebne osebne premembe in premetitve!

3. razširijo naj se nekatere šole v večrazrednice;

4. razrednizira naj se mesto učiteljice za ženska ročna dela v Dol. Lendavi.

Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti z dodatnim predlogom, da naj se poročilo izroči pristojni oblasti v podkrepitev in izvršitev prvega predloga. V nadaljnjem svojem poročilu je nasvetoval gosp. poročevalec, da naj se za ciganski rod v Černelovcih ki ima tam stalno naselbino, za 33 cigancikov, ki so za šolo godni, ustanovi enorazrednica. V to svrhu naj se kupi malo posestvo, ki je tam v bližini napreda; šola naj se ustanovi s prihodnjim šolskim letom. Tudi učitelja za to šolo je gosp. nadzornik že pridobil. Predlog je bil soglasno sprejet. Prošnji nekaterih staršev srbske narodnosti, da bi se za njih otroke ustanovili z novim šolskim letom paralelni razredi na eni ljubljanskih šol, se ne ugodijo, sklene pa se, da otrokom srbske narodnosti neznanje slovensčine ni ovira za prestop v višji razred. Nato je sledilo poročilo o Plavšakovem samostojnem predlogu. Višji šolski svet je bil na eni svojih sej sklenil, da se oni šolski voditelji, ki imajo na šoli osem razredov, oproste poučevanja. Gosp. poročevalec predlaga, da se ta sklep spremeni v toliko, da bodo v bodoče oproščeni pouka le tisti voditelji, ki jih nasvetuje okrajni šolski svet; vnoštevati je pri tem tudi obrtne in trgovske nadaljevalne šole, ki se pod vodstvom istega šolskega voditelja. Potem pride na vrsto oddaja stalnih učnih mest v Ljubljani. Imenujejo se, na I. mestno deško osnovno šolo: Ferdo Juvanc, Fran Grum, Pavel Plesničar, Ivan Malnarič Ivan Kocijančič in Alojzij Marek. Mesto stalnega suplenta, ki ga je imel Kocijančič, se takoj razpiše; na II. mestno deško osnovno šolo: Andrej Skuli, Mirko Fegic, Rudolf Horvat, Edvard Vohinc, Miroslav Pefnar, Fran Jordan, Milan Vovk in Janko Čepon; na III. mestno deško osnovno šolo: Vinko Gregorič, Anton Šeme in Albin Smole; na IV. mestno deško osnovno šolo: Fran Makar, Fran Pavlica; na šišensko deško osnovno šolo: Valentin Mikuž, Ciril Petrovec, Stanko Legat, Ivan Tavčar in Josip Jekel. Za nadučiteljico na I. mestni dekl. osnovni šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani je bila imenovana Hermina Mevčarjeva; učiteljske službe na so dobile: Ivana Pillerjeva, Matilda Blagane-Goriškova, Ema Pečetova, Mira Puceva; na I. mestni dekl. osnovni šoli: Ljudmila Erjavčeva, Olga Mazijeva in Marija Marokova; na šišenski dekl. osnovni šoli: Marija Pezdrijeva, Helena Franketova, Marija Železnik-Jeranova, Amalija Keclieva Avgusta Dostal-Lundrova, Učiteljske službe so dalje dobili: Josipina Cigoj Sterlekarjeva v Borovnici, Zofija Plesničarjeva na Črnučah, Andrej Tomažič in Franja Mandeljeva pri D. M. v Polju; — 2 službi za moške prosilce na se tu vnovič razpišeta; — za Moste pri Ljubljani so imenovani: Josip Stojkovič, Rudolf Wagner — 5 služb za moške prosilce naj se vnovič razpiše — Darinka Franketova, Antonija Randlova, Ema Hrovatinova, Likar-Kunaszeva, Dragica

Gamsova in Ana Tomšič - Šiška; za učiteljske ženske ročnih del na tej šoli je imenovana Karolina Zehrerjeva. Učiteljske službe na Vrhniki so dobili: Fran Pavletič, Alojzij Vuk — 3 učiteljske službe za moške prosilce se vnovič razpišejo — Pavla Buňova, Jelica Vuk-Sadarjeva in Marija Pleškova. Dalje so dobili učiteljske službe: Ernestina Schottova v Smarju pod ljubljano, Stana Pirčeva v Smarju pod Smarno goro, Angela Soršakova na Igu, Ljudmila Bukovčeva, Gustav Poberaj in Josip Gole v Št. Vidu nad ljubljano — 2 službi za moške prosilce se na tej šoli vnovič razpišejo — Fran Šrebrnič, Riko Paternost, Ernest Šušteršič in Ivana Premelčeva na Viču — 3 službe za moške prosilce se na tej šoli vnovič razpišejo — Drago Hude, dr. Rožič-Tekavčičeva in Ida Petričeva v Zgornji Šiški.

Poročilo okrajnega glavarja dr. Karfna.

Disciplinarna preiskava proti Gvidoju Srahotniku, nadučitelju pri Sv. Štefanu se ukine; nekemu učitelju se zaradi njegovega ravnanja z učenci izroče posvarilo; učitelj Kojman Tatraj v Zamostju v Prekmurju se odpusti iz službe, ker ni naš državljan.

Poročilo vlad. tajnika dr. Majena: Na lastno prošnjo se predlagajo v vpokojitev: Marija Kmetova, strok. učiteljica v Trzinu; Marija Lenartova, učiteljica v Črešnjovcu; Liza Založnik-Matkova, učiteljica v Zjibki; Antonija Rotova, nadučiteljica v Konjicah; Anton Farčnik, nadučitelj v Polzeli; Fran Kocbek, nadučitelj v Gornjem Gradu. Slednjič se je sklenilo, da se razširijo sledeče šole: osnovna šola na Dobrovi s pet v šestrazrednico v Preski v dvo v štirirazrednico, v Dobljčah z ene v dvorazrednico, v Škocijanu s tri v štirirazrednico, v Št. Vidu pri Brdu z ene v dvorazrednico, v Suhorju s tri v štirirazrednico in v Litiji s štiri v petrazrednico. Osemrazredna mešana osnovna šola v Brežicah se preastroji v petrazrednico s šestim sklepnim razredom in v mešano meščansko šolo; s prihodnjim šolskim letom se otvori I. razred. S tem je bil dnevni red izbrnan in gosp. predsednik je zaključil sejo.

Ta dolgotrajna seja, trajala je 20 $\frac{1}{2}$ ure, je bila zanimiva in poučna v marsičem. Ne spuščamo se v podrobnosti razprav, nočemo pisati kritike sklepov in ukrepov, ki so se storili na tej seji, ugotavljamo le, da je gosp. kanonik Nadrah lahko zadovoljen z uspehom, četudi se nekdo v »Slovencu« bridko pritožuje, da so se prizadiale prosilcem-Slomškarjem velike krivice. Trdimo, da to ni res. Razven tretj so dobili vsi prosilci-Slomškarji službe, za katere so prosili. Število je veliko preveliko in ne stoji v razmerju z njih članstvom. Večina višjega šolskega sveta — če je večina — ni tako disciplinirana in enotna, kakor je bila svoj čas Šušteršič-Lappetova. Ako bi hotela večina uspešno delovati, se bo morala organizirati in solidarno nastopati. V taki razdrapanosti ne sme nastopiti na prihodnji seji.

— »Za edinstvo naše države.« — Pod tem naslovom je g. Franc Silvester, nadučitelj v Bohinjski Bistrici, med drugim tudi napisal v »Slovencu« št. 181: »... eden, ki je zavzemal silno važno zaupniško mesto v bivši avstrijski okupacijski armadi v Srbiji, je zavpil: »Učitelji, ki ne pripozna ustave, ne spada sem...« Pozivamo g. Silvestra, da javno ali pismeno sporoči polno ime tistega, ki je zavzemal to »silno važno zaupniško mesto.« obenem pa tudi naziv in kraj te službe. — Okrajno učiteljsko društvo za radovljiški okraj.

— Iz konjiškega okraja. Konjiško učiteljsko društvo je imelo 6. t. m. prav burno zborovanje v Zrečah. Tov. Kržič je namreč ostro kritikoval nemškutarjenje med učitelstvom samim in v javnosti. Ta povsem opravičena kritika je izzvala mestoma burne prizore in razdvojlja navzoče v dva tabora: v one, ki so bili za brezobzirno postopanje napram nemškutarstvu in v one, ki so trdili, da bi se ta kritika vršila lahko vobče — ne pa da so se navedli imenoma tovariši ozir. tovarišice. — Ako stopiš mački na rep, zacvili — o istinitosti tega pregovora smo se popolnoma prepričali! Zdej pa nekaj besed povsem objektivno. Iz vsega, kar smo čuli, smo se prepričali, da imamo tov. v okraju, ki občujejo v nem. družinah, nemškutarstvo bodisi zasebno kakor v javnih lokalih — zahtevalo v trgovinah, gostilnah pri obrtnikih v nemščini, poslušajo mirno nemškutarjenje otrok v šoli, hodijo na nemške zabave in plese i. t. d. Pri

tem se pa ne zavedajo, da delajo s tem sramoto učit. stam, da dokazujejo s tem, da omalovažujejo slov. jezik in simpatizirajo — kakor je poročevalec poudarjal — s protidržavnimi elementi. In zdaj vprašam: ali pri takih razmerah ni javna kritika kakor tudi osebna na mestu? Javno je kritiziral naš okraj že g. poverjenik sam in zaključil z besedami: »nemškutarjenje se mora nehati enkrat za vselej!« Ker so prizadeti ta javen opomin najbrž preslišali, je bila nujna posledica, da se je šlo z imeni na dan in se na ta način prepriča še nadaljnje sramotjenje ozir. omalovaževanje našega državnega jezika. — Da je pa bila ta kritika nujno potrebna, da bi bila že preje na mestu in da je edino pravilno da imamo med seboj v evidenci vse osumljene tovariše in tovarišice — to smo pa priznali vsi enoglasno in s tem dokazali, da se zavedamo, da smo grešili in da hočemo popraviti. Učitelstvo v tako nemškutarjskih okrajih kakor je ravno konjiški ima mnogo težjo nalogo in delo kakor n. pr. učitelstvo v popolnoma slov. okrajih — kakršni so na agenda le na bivšem Kranjskem. Tam učitelstvo lahko zida — a pri nas mora zrušiti najprej od nem. tov. zgrajeno stavbo, postaviti popolnoma nov temelj in potem bo še le zidalo. Naši mladi tovariši nimajo pojma, kakšne boje je bojevalo starejše učitelstvo v narodnem oziru, kako mu je bilo pri srcu, ako je poslušalo našo deco, ki je popevala »die Wacht am Rhein« in se dičila z nemškimi znaki; ti mladi tovariši ne vedo, da so nemški učitelji kaznovali naše otroke, ako so govorili v šoli med seboj slovenski, da se je nemški učitelj zadel surovo na vsakega, ki ga je slovenski ogovoril, da so to početje nemškega učitelstva podpirala vsa delavstva, a za slov. učiteljem je stal orožnik... Ti mladi tovariši so prišli v svobodno državo in niso videli ene iskre osvete v očeh starejšega učitelstva, ki je glasno govorila ob vzhatjoči zarij svobode: zdaj bomo delali in vzgajali mi tako kakor so dozdej nemški tovariši in še drugače!! In zato boli dandanes rana tembolji, ako gleda to učitelstvo na ono, katero je našlo tla takorekoč že posuta s cvetjem — a ne v teza ceniti in vpoštovati. Nočemo delati nikomur krivico in radi in z veseljem bilježimo, da so tudi med nami mladi tovariši, ki so se pridno oprili dela, ki množje dan na dan svoje sokolske vrste in orjejo neustraheno in marljivo ledino narodne probude. Tem ključemo: vsa čast vam, le tako naprej! V naših rokah je mladina in kakršna mladina, tak narod in taka država! Ne pozabimo nikdar, da je dal Koroško Nem. Avstriji nemški učitelj!! Onim pa, ki se čutijo prizadeti po teh vrsticah, rečemo le eno: Poidi in stori tudi ti tako!

— Učiteljski ferijalni tečaj v Zagrebu. V Zagrebu se je v času od 3.—30. 7. t. l. vršil na višji pedagoški školi ferijalni tečaj za učitelstvo nižjih pučkih šol in tečaj za učitelstvo višjih pučkih šol. V prvem je bilo okrog 200 učit. oseb, a v slednjem iz vseh treh skupin pa 34. Vsi udeležniki iz Hrvatske, Bosne, Hercegovine, Dalmacije in Srbije so bili popolnoma na državne troške. Iz Slovenije ni bilo v tečaju za li. šole nobenega udeleženca, a v tečaju za višje li. šole pa 4, ki so le dobili na državni železnici polovično vožnjo. V tečajih so bila predavanja iz vseh predmetov od 7. ure zj. do 12. ure in včasih kaka ura še popoldne; sicer pa so bile popoldne ekskurzije po vsih zagrebških muzejih in tovarnah ter po zagrebški okolici.

— Učitelstvo šole v Vučavasi p. Križovci pri Ljutomeru je sklenilo v domači konferenci na predlog svojega voditelja, da plačuje počenši s 1. avgustom vsak drugi mesec po 10 K (skupaj 30 K) prostovoljnega organizacijskega davka. Posnemani vreden sklep, ki naj mu slede še druge šole po Sloveniji okrog!

— Šolarska prireditev v Petrovčah. Dne 24. m. m. je tukajšnja šolska mladina pod vodstvom svojega učitelstva priredila v »Društvenem domu« šolarsko predstavo z igrama »Lažniva Milena« in »Teta iz Amerike«, s petjem in deklamacijami. Pestra slika sporeda, sigurni nastop oči najmlajšega deklamatorja »Jugoslovančka«, do prednašatelj »Slovenske zemlje«, »Godčeve balade« in Simon Gregorčičeve »Naš čolnič otmimo«, razni dvogovori, lepo ubrano petje, dovršeno podani igri so navdušili obilo navzoče občinstvo, ki s pohvalnimi živio-klici nikakor ni moglo štediti. Pohvalno je omeniti domače tamburaše, ki so iz prijaznosti, podpirajoč dobri namen te prireditve, brezplačno kaj pridno in dobro udarjali na strune. — Ta dan ni bil samo posvečen

veselju, ampak tudi — kakor je povdarila učenka V. razreda v svojem zahvalnem govoru — skrbi za tiste, ki jih nebo ni oblagodarilo z zemeljskim bogastvom. Ižaven moralnega, smo dosegli tudi lep gmeten uspeh z raznimi preplačili vrlih dobrotnikov, tako da je šolsko vodstvo naložilo čistih 1375 K za nakup šolskih potrebščin ubogim šolarjem v prihodnjem šolskem letu. Za prireditelje je vrlo uspela prireditev najboratje plačilo.

— Loka pri Zid. mostu. Tudi loška mladina je preživela v preteklem šolskem letu poleg šolskega napora in truda lepe, prijetne urice. Majniški izlet v Sevnico, kjer so si ogledali učenci višje stopnje tovarno za kopita, valični mlin, parno žago, usniarno in znamenitosti sevnškega gradu, ki se tako ponosno vzdiguje nad trgov. in gotovo ostane v spominu vse žive dni. Saji tu tudi ni manjkalo petja in druge zabave in želodčeki so bili zelo zadovoljni. Izlet na Razbor je nudil manjšim učencem nadvse prijeten dan na tem krasnem hribu. Pa to še ni vse! Dne 24. pr. m. se je vršila tu na krasnem Zupančičevem sadnem vrtu prav lepo uspela šolska veselica s sledečim vzporedom: 1. Pohod učencev od šole na veselčni prostor s tretjem koračnic »Skoz vas« in »Le pa naša domovina«. 2. Proste vaje s petjem in žive slike. 3. Petje štiri- in triglasnih pesmi. 4. »Zaprta laž« — burka v enem denarju. 5. Deklamacije s petjem. 6. Prosta zarava in razne igre. Tu so posebno ugajale rajalne igre deklic s petjem in tekma v trečah. Vmes so morali zopet nastopiti pevci in dodati še par štiri- in triglasnih pesmi. Otroci ni bilo spraviti z odra in poslušalcev ne od odra. Izmed naviljonov, v katerih so tako dobro gospodarile vrle loške gospice, je posebno ugajal »Šolski semenik«, kjer so se prodajali le lastni izdelki učencev (šopki, sporedi in risbe-razglednice) in »Gostilna za otroke«, ki je nudila vedno svežo starino izpod skale zastoni in pokalice po lastni ceni. Poseben sijaj na je vtisnila veselici radeško-zidanmoška godba na lok, ki je sodelovala pod vodstvom žel. uradnika gosp. Kruleja popolnoma brezplačno in še lastne stroške nosila sama. Da je poleg moralnega tudi gmetni uspeh zadovoljiv, kaže čisti dobiček: 4530 K, od katerega pa je seveda že odšteta vsota za pogostitev učencev s hrenovkami, žemljami, trdo kuhanimi jajci in čajem. Na splošno željo se je del sporeda (igra, petje, telovadba) moral ponoviti 31. pr. m., a čisti dobiček nad 2000 K, se je tokrat prepustil po večini fondu za zgradbo gasilnega doma v LOKI.

— Edeninštidesetletnica in štiridesetletnica. Abiturijenti mariborskega učiteljskega iz leta 1880 in 1881, Cagnus Jožef, Farkaš Ivan, Gajšek Franc, Gselman Anton, Kit Ivan, Lah Martin, Majcen Martin, Šalamun Šima, Šmid Matija, Štibler Ivan, Trobej Alojzij, Vabič Franc, Viher Šimen in Jug Vinko, Kavčič Mato, Levstik Mila, Meglaj Fran, Moric Emerik, Paulič Jernej, Porekar Anton, Smolnikar Ivan, Šalamun Martin, Zotter Ivan — praznujejo v soboto 10. in nedeljo 11. septembra 1921 — 41. ozir. 40-letnico svojega službovanja. Prvi sestanek je v soboto ob 19. (7) uri v Narodnem domu. Prosta zabava, v nedeljo spomin za umrle tovariše in učence, Sikanje — obhodi. Skupni obed. Slučajni koncert. Poslovitev. Reditelj: Šmid in Porekar.

— Maribor 1909. V smislu dogovora na desetletnici (1919) nozivam maturante mariborskega učiteljskega, da se snidemo

v soboto, dne 3. 9. pri Sv. Bolfenku. Vožnja do Središča, tov. Muzek počaka ob pol 12. uri z vozom, vožnja k Sv. Bolfenku, obed pri tov. Muzeku, zvečer odhod v Ljutomer, prenočevanje; dne 4. 9. razni izleti ali odhod v Ormož, vsakemu po volji. Naglasitve takoj tov. L. Muzeku, Sv. Bolfenk pri Središču. J. Baukart.

— Napad na učitelje. V soboto 13. t. m. v mraku se je izvršil na učiteljsko voditeljico gđ. Fanči Novakovo napad in poboj s strani avstrijskih surovin, in sicer radi tega, ker je vrta učiteljica obelodanila članek v »Taboru« z dne 6. t. m. ter pokazala meino točko Sv. Duha v pravi luči, (gđ. Novak se nahaja v slabem zdravstvenem stanju — pljučno krvavenje, kar globoko obžalujemo. — Slovenci - občinarji s Sv. Duha.

— Na šestrazrednici v Kostanjevici potrebujemo z novim šolskim letom začasnno, pozneje stalno I moško moč, ki bi imela poleg drugih predmetov več zmožnosti v petju in telovadbi. Hrana in stanovanje zagotovljeno. Prijave je poslati čimprej šol. vodstvu, ali se osebno predstaviti okrajnemu šolskemu nadzorniku v Krškem.

— I. obrtna razstava v Mariboru. Ko so se vse stroke začele gibati in pripravljati, da svojo stroko privedejo do ugleda, da občinstvo spozna njih zmožnosti proizvajanja, se je tudi obrtništvo v Mariboru odločilo svojemu stanu priboriti ugled v javnosti in pokazati svojo zmožnost potomo obrtne razstave. Za to razstavo se je prizglašilo nad sto raznih obrtnikov in zato obeta ista obiskovalcem nuditi upogled na krasne obrtne izdelke. Zato že danes cenijo občinstvo na našo razstavo opozarjamo in imamo na zelo številni obisk.

— Delegatom in drugim udeležencem pokrajinske skupščine v Rogaški Slatini. Da se zamore zadeva prenočišč dobro urediti, prosim nujno vse tovariše in tovarišice, ki se nameravajo udeležiti pokrajinske skupščine v Rogaški Slatini in želijo, da se jim preskrbi prenočišče, naj sicer do 31. avgusta javijo šolskemu vodstvu v Rogaški Slatini, kateri dan pridejo, s katerim vlakom in kaklikokrat nameravajo prenočiti na Slatini. Na prenečne želje se bode po možnosti oziralo.

Listnica uredništva.

Rokopise je pošiljati uredništvu in ne upravitelstvu. Te zadnje sprejema samo inserate in razpisne službe.

V zadnjem času smo prejeli precej gradiva za objavo. Vse one, ki ne vidijo svojih prispevkov v današnji številki, prosimo, da nekoliko potrpe. Vse rabljivo pride čimprej na vrsto.

Odgovorni urednik:

Franc Štrukelj.
Last in založba UJU — poverjeništva ljubljana.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Oglas.

Vsem šolskim vodstvom!

Priporočam se naročiti čimprej za bodočo šolsko sezono črnilni ekstrakt »EFESIN« ki daje najboljšo in najcenejšo šolsko črnilo. Ako bi katero šolsko vodstvo dvomilo o dobri kvaliteti tega črnila, se lahko obrne na šolsko vodstvo na Vrhniki za pojasnila. Cena je za 1 kg ekstrakta, ki da od 40—70 l. črnila 350 K prosto poštine. Doza pol kg stane 200 K franko. Za male šole nudim 1 karton 24 vrečic vsaka za 1 četrt l. črnila za 72 K.

Za e. n. naročila se priporoča

Rudolf Cotič, Vrhnika.

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja, ki so nam bili izraženi ob nadomestljivi izgubi naše nadvse ljubljene soproge in najdražje mamice, gospe

Olge Schiller roj. Bernard

soproge nadučitelja

se tem potom najtopleje zahvalujemo.

Posebno zahvalo smo pa dolžni gosp. nadučitelju M. Matkotu in njegovim velespoštovani rodbini za izredno izkazano naklonjenost in pomoč, ki nam je bila vsem v veliko tolažbo, gg. pevcem za prekrasno v srce segajoče petje, dalje vsem darovalcem vencev in krasnega cvetja, ki ga je pokojnica tako ljubila, ter konečno vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti k večnemu počitku.

Črnomelj, dne 12. avgusta 1921.

Globoko žalujoči

Rudolf Schiller z otroci.

Gamsova in Ana Tomšič - Šiška; za učiteljske ženskih ročnih del na tej šoli je imenovana Karolina Zehrerjeva. Učiteljske službe na Vrhniki so dobili: Fran Pavletič, Alojzij Vuk — 3 učiteljske službe za moške prosilce se vnovič razpišejo — Pavla Buňova, Jelica Vuk-Sadarjeva in Marija Pleškova. Dalje so dobili učiteljske službe: Ernestina Schottova v Smarju pod ljubljano, Stana Pirčeva v Smarnem pod Smarno goro, Angela Soršakova na Igu, Ljudmila Bukovčeva, Gustav Poberaj in Josip Gole v Št. Vidu nad ljubljano — 2 službi za moške prosilce se na tej šoli vnovič razpišejo — Fran Šrebrnič, Riko Paternost, Ernest Šušteršič in Ivana Premelčeva na Viču — 3 službe za moške prosilce se na tej šoli vnovič razpišejo — Drago Hude, dr. Rožič-Tekavčičeva in Ida Petričeva v Zgornji Šiški.

Poročilo okrajnega glavarja dr. Karfna.

Disciplinarna preiskava proti Gvidonu Srahotniku, nadučitelju pri Sv. Štefanu se ukine; nekemu učitelju se zaradi njegovega ravnanja z učenci izreče posvarilo; učitelj Kojman Tatrai v Zamostju v Prekmurju se odpusti iz službe, ker ni naš državljan.

Poročilo vlad. tajnika dr. Majena: Na lastno prošnjo se predlagajo v vpokojitev: Marija Kmetova, strok. učiteljica v Trzinu; Marija Lenartova, učiteljica v Črešnjovcu; Liza Založnik-Matkova, učiteljica v Zjibki; Antonija Rotova, nadučiteljica v Konjicah; Anton Farčnik, nadučitelj v Polzeli; Fran Kocbek, nadučitelj v Gornjem Gradu. Slednjič se je sklenilo, da se razširijo sledeče šole: osnovna šola na Dobrovi s pet v šestrazrednico v Preski v dvo v štirirazrednico, v Dobljčah z ene v dvorazrednico, v Škocijanu s tri v štirirazrednico, v Št. Vidu pri Brdu z ene v dvorazrednico, v Suhorju s tri v štirirazrednico in v Litiji s štiri v petrazrednico. Osemrazredna mešana osnovna šola v Brežicah se preastroji v petrazrednico s šestim sklepnim razredom in v mešana meščansko šolo; s prihodnjim šolskim letom se otvori I. razred. S tem je bil dnevni red izbran in gosp. predsednik je zaključil sejo.

Ta dolgotrajna seja, trajala je 20 1/2 ure, je bila zanimiva in poučna v marsičem. Ne spuščamo se v podrobnosti razprav, nočemo pisati kritike sklepov in ukrepov, ki so se storili na tej seji, ugotavljamo le, da je gosp. kanonik Nadrah lahko zadovoljen z uspehom, četudi se nekdo v »Slovencu« bridko pritožuje, da so se prizadale prosilcem-Slomškarjem velike krivice. Trdimo, da to ni res. Razven tretj so dobili vsi prosilci-Slomškarji službe, za katere so prosili. Število je veliko preveliko in ne stoji v razmerju z njih članstvom. Večina višjega šolskega sveta — če je večina — ni tako disciplinirana in enotna, kakor je bila svoj čas Šušteršič-Lappetova. Ako bi hotela večina uspešno delovati, se bo morala organizirati in solidarno nastopati. V taki razdrapanosti ne sme nastopiti na prihodnji seji.

— »Za edinstvo naše države.« — Pod tem naslovom je g. Franc Silvester, nadučitelj v Bohinjski Bistrici, med drugim tudi napisal v »Slovencu« št. 181: »... eden, ki je zavzemal silno važno zaupniško mesto v bivši avstrijski okupacijski armadi v Srbiji, je zavpil: »Učitelji, ki ne pripozna ustave, ne spada sem...« Pozivamo g. Silvestra, da javno ali pismeno sporoči polno ime tistega, ki je zavzemal to »silno važno zaupniško mesto.« obenem pa tudi naziv in kraj te službe. — Okrajno učiteljsko društvo za radovljiški okraj.

— Iz konjiškega okraja. Konjiško učiteljsko društvo je imelo 6. t. m. drav burno zborovanje v Zrečah. Tov. Kržič je namreč ostro kritikoval nemškutarjenje med učitelstvom samim in v javnosti. Ta povsem opravičena kritika je izzvala mestoma burne prizore in razdvojlila navzoče v dva tabora: v one, ki so bili za brezobzirno postopanje napram nemškutarstvu in v one, ki so trdili, da bi se ta kritika vršila lahko vobče — ne pa da so se navedli imenoma tovariši ozir. tovarišice. — Ako stopiš mački na rep, zacvili — o istinitosti tega pregovora smo se popolnoma prepričali! Zdej pa nekaj besed povsem objektivno. Iz vsega, kar smo čuli, smo se prepričali, da imamo tov. v okraju, ki občujejo v nem. družinah, nemškutarstvo bodisi zasebno kakor v javnih lokalih — zahtevalo v trgovinah, gostilnah pri obrtnikih v nemščini, poslušajo mirno nemškutarjenje otrok v šoli, hodijo na nemške zabave in plese i. t. d. Pri

tem se pa ne zavedajo, da delajo s tem sramoto učit. stam, da dokazujejo s tem, da omalovažujejo slov. jezik in simpatizirajo — kakor je poročevalec poudarjal — s protidržavnimi elementi. In zdaj vprašam: ali pri takih razmerah ni javna kritika kakor tudi osebna na mestu? Javno je kritiziral naš okraj že g. poverjenik sam in zaključil z besedami: »nemškutarjenje se mora nehati enkrat za vselej!« Ker so prizadeti ta javen opomin najbrž preslišali, je bila nujna posledica, da se je šlo z imeni na dan in se na ta način prepriča še nadaljnje sramotjenje ozir. omalovaževanje našega državnega jezika. — Da je pa bila ta kritika nujno potrebna, da bi bila že preje na mestu in da je edino pravilno da imamo med seboj v evidenci vse osumljene tovariše in tovarišice — to smo pa priznali vsi enoglasno in s tem dokazali, da se zavedamo, da smo grešili in da hočemo popraviti. Učitelstvo v tako nemškutarjskih okrajih kakor je ravno konjiški ima mnogo težjo nalogo in delo kakor n. pr. učitelstvo v popolnoma slov. okrajih — kakršni so na agenda le na bivšem Kranjskem. Tam učitelstvo lahko zida — a pri nas mora zrušiti najprej od nem. tov. zgrajeno stavbo, postaviti popolnoma nov temelj in potem bo še le zidalo. Naši mladi tovariši nimajo pojma, kakšne boje je bojevalo starejše učitelstvo v narodnem oziru, kako mu je bilo pri srcu, ako je poslušalo našo deco, ki je popevala »die Wacht am Rhein« in se dičila z nemškimi znaki; ti mladi tovariši ne vedo, da so nemški učitelji kaznovali naše otroke, ako so govorili v šoli med seboj slovenski, da se je nemški učitelj zadel surovo na vsakega, ki ga je slovenski ogovoril, da so to početje nemškega učitelstva podpirala vsa delavstva, a za slov. učiteljem je stal orožnik... Ti mladi tovariši so prišli v svobodno državo in niso videli ene iskre osvete v očeh starejšega učitelstva, ki je glasno govorila ob vzhatjoči zarij svobode: zdaj bomo delali in vzgajali mi tako kakor so dozdej nemški tovariši in še drugače!! In zato boli dandanes rana tembolji, ako gleda to učitelstvo na ono, katero je našlo tla takorekoč že posuta s cvetjem — a ne v teza ceniti in vpoštovati. Nočemo delati nikomur krivico in radi in z veseljem bilježimo, da so tudi med nami mladi tovariši, ki so se pridno oprili dela, ki množje dan na dan svoje sokolske vrste in orjejo neustraheno in marljivo ledino narodne probude. Tem ključemo: vsa čast vam, le tako naprej! V naših rokah je mladina in kakršna mladina, tak narod in taka država! Ne pozabimo nikdar, da je dal Koroško Nem. Avstriji nemški učitelj!! Onim pa, ki se čutijo prizadeti po teh vrsticah, rečemo le eno: Poidi in stori tudi ti tako!

— Učiteljski ferijalni tečaj v Zagrebu. V Zagrebu se je v času od 3.—30. 7. t. l. vršil na višji pedagoški šoli ferijalni tečaj za učitelstvo nižjih pučkih šol in tečaj za učitelstvo višjih pučkih šol. V prvem je bilo okrog 200 učit. oseb, a v slednjem iz vseh treh skupin pa 34. Vsi udeležniki iz Hrvatske, Bosne, Hercegovine, Dalmacije in Srbije so bili popolnoma na državne troške. Iz Slovenije ni bilo v tečaju za li. šole nobenega udeleženca, a v tečaju za višje li. šole pa 4, ki so le dobili na državni železnici polovično vožnjo. V tečajih so bila predavanja iz vseh predmetov od 7. ure zj. do 12. ure in včasih kakda ura še popoldne; sicer pa so bile popoldne ekskurzije po vsih zagrebških muzejih in tovarnah ter po zagrebški okolici.

— Učitelstvo šole v Vučavasi p. Križovci pri Ljutomeru je sklenilo v domači konferenci na predlog svojega voditelja, da plačuje počenši s 1. avgustom vsak drugi mesec po 10 K (skupaj 30 K) prostovoljnega organizacijskega davka. Posnemani vreden sklep, ki naj mu slede še druge šole po Sloveniji okrog!

— Šolarska prireditev v Petrovčah. Dne 24. m. m. je tukajšnja šolska mladina pod vodstvom svojega učitelstva priredila v »Društvenem domu« šolarsko predstavo z igrama »Lažniva Milena« in »Teta iz Amerike«, s petjem in deklamacijami. Pestra slika sporeda, sigurni nastop oči najmlajšega deklamatorja »Jugoslovančka«, do prednašateljev »Slovenske zemlje«, »Godčeve balade« in Simon Gregorčičeve »Naš čolnič otmimo«, razni dvogovori, lepo ubrano petje, dovršeno podani igri so navdušili obilo navzoče občinstvo, ki s pohvalnimi živio-klici nikakor ni moglo štediti. Pohvalno je omeniti domače tamburaše, ki so iz prijaznosti, podpirajoč dobri namen te prireditve, brezplačno kaj pridno in dobro udarjali na strune. — Ta dan ni bil samo posvečen

veselju, ampak tudi — kakor je povdarila učenka V. razreda v svojem zahvalnem govoru — skrbi za tiste, ki jih nebo ni oblagodarilo z zemeljskim bogastvom. Ižaven moralnega, smo dosegli tudi lep gmeten uspeh z raznimi preplačili vrlih dobrotnikov, tako da je šolsko vodstvo naložilo čistih 1375 K za nakup šolskih potrebščin ubogim šolarjem v prihodnjem šolskem letu. Za prireditelje je vrlo uspela prireditev najboratje plačilo.

— Loka pri Zid. mostu. Tudi loška mladina je preživela v preteklem šolskem letu poleg šolskega napora in truda lepe, prijetne urice. Majniški izlet v Sevnico, kjer so si ogledali učenci višje stopnje tovarno za kopita, valični mlin, parno žago, usniarno in znamenitosti sevnškega gradu, ki se tako ponosno vzdiguje nad trgov. in gotovo ostane v spominu vse žive dni. Saji tu tudi ni manjkalo petja in druge zabave in želodčeki so bili zelo zadovoljni. Izlet na Razbor je nudil manjšim učencem nadvse prijeten dan na tem krasnem hribu. Pa to še ni vse! Dne 24. pr. m. se je vršila tu na krasnem Zupančičevem sadnem vrtu prav lepo uspela šolska veselica s sledečim vzporedom: 1. Pohod učencev od šole na veselčni prostor s tretjem koračnic »Skoz vas« in »Le pa naša domovina«. 2. Proste vaje s petjem in žive slike. 3. Petje štiri- in triglasnih pesmi. 4. »Zaprta laž« — burka v enem denarju. 5. Deklamacije s petjem. 6. Prosta zarava in razne igre. Tu so posebno ugajale rajalne igre deklic s petjem in tekma v trečah. Vmes so morali zopet nastopiti pevci in dodati še par štiri- in triglasnih pesmi. Otroci ni bilo spraviti z odra in poslušalcev ne od odra. Izmed naviljonov, v katerih so tako dobro gospodarile vrle loške gospice, je posebno ugajal »Šolski semenik«, kjer so se prodajali le lastni izdelki učencev (šopki, sporedi in risbe-razglednice) in »Gostilna za otroke«, ki je nudila vedno svežo starino izpod skale zastoni in pokalice po lastni ceni. Poseben sijaj na je vtisnila veselici radeško-zidanmoška godba na lok, ki je sodelovala pod vodstvom žel. uradnika gosp. Kruleja popolnoma brezplačno in še lastne stroške nosila sama. Da je poleg moralnega tudi gmetni uspeh zadovoljiv, kaže čisti dobiček: 4530 K, od katerega pa je seveda že odšteta vsota za pogostitev učencev s hrenovkami, žemljami, trdo kuhanimi jajci in čajem. Na splošno željo se je del sporeda (igra, petje, telovadba) moral ponoviti 31. pr. m., a čisti dobiček nad 2000 K, se je tokrat prepustil po večini fondu za zgradbo gasilnega doma v LOKI.

— Edeninštidesetletnica in štiridesetletnica. Abiturijenti mariborskega učiteljskega iz leta 1880 in 1881, Cagnus Jožef, Farkaš Ivan, Gajšek Franc, Gselman Anton, Kit Ivan, Lah Martin, Majcen Martin, Šalamun Šima, Šmid Matija, Štibler Ivan, Trobej Alojzij, Vabič Franc, Viher Šimen in Jug Vinko, Kavčič Mato, Levstik Mila, Meglaj Fran, Moric Emerik, Paulič Jernej, Porekar Anton, Smolnikar Ivan, Šalamun Martin, Zotter Ivan — praznujejo v soboto 10. in nedeljo 11. septembra 1921 — 41. ozir. 40-letnico svojega službovanja. Prvi sestanek je v soboto ob 19. (7) uri v Narodnem domu. Prosta zabava, v nedeljo spomin za umrle tovariše in učence, Sikanje — obhodi. Skupni obed. Slučajni koncert. Poslovitev. Reditelj: Šmid in Porekar.

— Maribor 1909. V smislu dogovora na desetletnici (1919) nozivam maturante mariborskega učiteljskega, da se snidemo

v soboto, dne 3. 9. pri Sv. Bolfenku. Vožnja do Središča, tov. Muzek počaka ob pol 12. uri z vozom, vožnja k Sv. Bolfenku, obed pri tov. Muzeku, zvečer odhod v Ljutomer, prenočevanje; dne 4. 9. razni izleti ali odhod v Ormož, vsakemu po volji. Naglasitve takoj tov. L. Muzeku, Sv. Bolfenk pri Središču. J. Baukart.

— Napad na učitelico. V soboto 13. t. m. v mraku se je izvršil na učiteljico-voditeljico gđ. Fanči Novakovo napad in poboj s strani avstrijskih surovov, in sicer radi tega, ker je vrta učiteljica obelodanila članek v »Taboru« z dne 6. t. m. ter pokazala meino točko Sv. Duha v pravi luči, (gđ. Novak se nahaja v slabem zdravstvenem stanju — pljučno krvavenje, kar globoko obžalujemo. — Slovenci - občinarji s Sv. Duha.

— Na šestrazrednici v Kostanjevici potrebujemo z novim šolskim letom začasnno, pozneje stalno I moško moč, ki bi imela poleg drugih predmetov več zmožnosti v petju in telovadbi. Hrana in stanovanje zagotovljeno. Prijave je poslati čimprej šol. vodstvu, ali se osebno predstaviti okrajnemu šolskemu nadzorniku v Krškem.

— I. obrtna razstava v Mariboru. Ko so se vse stroke začele gibati in pripravljati, da svojo stroko privedejo do ugleda, da občinstvo spozna njih zmožnosti proizvajanja, se je tudi obrtništvo v Mariboru odločilo svojemu stanu priboriti ugled v javnosti in pokazati svojo zmožnost potomo obrtne razstave. Za to razstavo se je prizglašilo nad sto raznih obrtnikov in zato obeta ista obiskovalcem nuditi upogled na krasne obrtne izdelke. Zato že danes cenijo občinstvo na našo razstavo opozarjamo in imamo na zelo številni obisk.

— Delegatom in drugim udeležencem pokrajske skupščine v Rogaški Slatini. Da se zamore zadeva prenočišč dobro urediti, prosim nujno vse tovariše in tovarišice, ki se nameravajo udeležiti pokrajske skupščine v Rogaški Slatini in želijo, da se jim preskrbi prenočišče, naj sicer do 31. avgusta javijo šolskemu vodstvu v Rogaški Slatini, kateri dan pridejo, s katerim vlakom in kolikokrat nameravajo prenočiti na Slatini. Na prenečne želje se bode po možnosti oziralo.

Listnica uredništva.

Rokopise je pošiljati uredništvu in ne upravitelstvu. Te zadnje sprejema samo inserate in razpisne službe.

V zadnjem času smo prejeli precej gradiva za objavo. Vse one, ki ne vidijo svojih prispevkov v današnji številki, prosimo, da nekoliko potrpe. Vse rabljivo pride čimprej na vrsto.

Odgovorni urednik:

Franc Štrukelj.
Last in založba UJU — poverjeništva ljubljana.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Oglas.

Vsem šolskim vodstvom!

Priporočam se naročiti čimprej za bodočo šolsko sezono črnilni ekstrakt »EFESIN« ki daje najboljšo in najcenejšo šolsko črnilo. Ako bi katero šolsko vodstvo dvomilo o dobri kvaliteti tega črnila, se lahko obrne na šolsko vodstvo na Vrhniki za pojasnila. Cena je za 1 kg ekstrakta, ki da od 40—70 l. črnila 350 K prosto poštine. Doza pol kg stane 200 K franko. Za male šole nudim 1 karton 24 vrečic vsaka za 1 četrt l. črnila za 72 K.

Za e. n. naročila se priporoča

Rudolf Cotič, Vrhnika.

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja, ki so nam bili izraženi ob nenadomestljivi izgubi naše nadvse ljubljene soproge in najdražje mamicе, gospe

Olge Schiller roj. Bernard

soproge nadučitelja

se tem potom najtopleje zahvalujemo.

Posebno zahvalo smo pa dolžni gosp. nadučitelju M. Matkotu in njegovim velespoštovani rodbini za izredno izkazano naklonjenost in pomoč, ki nam je bila vsem v veliko tolažbo, gg. pevcem za prekrasno v srce segajoče petje, dalje vsem darovalcem vencev in krasnega cvetja, ki ga je pokojnica tako ljubila, ter konečno vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti k večnemu počitku.

Črnomelj, dne 12. avgusta 1921.

Globoko žalujoči

Rudolf Schiller z otroci.